

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу
Інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ПАВЛУЧКОВИЧ ОЛЬГА ЯРОСЛАВІВНА

УДК 336.64

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**Удосконалення системи управління прибутком підприємств будівельної
галузі**

Освітня програма – Фінансовий менеджмент
у сфері бізнесу
Спеціальність: 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Павлучкович О. Я.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ - 2024

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут економіки і менеджменту

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«_____» _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Павлуквич Ользі Ярославівні

1. Тема роботи «Удосконалення системи управління прибутком підприємств будівельної галузі»

керівник роботи Крихівська Н. О., к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “_15_”_грудня_2023_року №_196/8_

2. Строк подання студентом роботи __10.01.2024 р.__

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні документи, фінансова звітність ТзОВ «Профі М», спеціальна економічна і фінансова література, фахові наукові видання, Інтернет-джерела.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні та методичні аспекти управління прибутком підприємства

2. Аналіз формування та використання прибутку підприємств на прикладі ТзОВ «Профі М»

3. Шляхи удосконалення системи управління прибутком підприємств

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Слайд 1 – Значення прибутку підприємства

Слайд 2 – Дефініція «управління прибутком підприємства»

Слайд 3 – Факторна мультиплікативна модель

Слайд 4 – Динаміка основних фінансово-економічних показників та складових майна і капіталу ТзОВ «Профі М»

Слайд 5 – Структура майна і капіталу ТзОВ «Профі М»

Слайд 6 – Динаміка показників фінансового стану ТзОВ «Профі М»

Слайд 7 – Динаміка показників прибутку та рентабельності ТзОВ «Профі М»

Слайд 8 – Результати факторного аналізу чистого прибутку ТзОВ «Профі М»

Слайд 9 – Прогнозування коефіцієнта валової рентабельності витрат ТзОВ «Профі М» на 2023-2024 рр.

Слайд 10 – Заходи з підвищення прибутку ТзОВ «Профі М»

Слайд 11 – Концептуальна схема механізму управління прибутком підприємства

6. Дата видачі завдання 01.12.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми та постановка завдання магістерської роботи	01.12.2022	виконано
2.	Розділ 1. Теоретичні та методичні аспекти управління прибутком підприємства	01.04.2023	виконано
3.	Розділ 2. Аналіз формування та використання прибутку підприємств на прикладі ТзОВ «Профі М»	01.09.2023	виконано
4.	Розділ 3. Шляхи удосконалення системи управління прибутком підприємств	24.12.2023	виконано
5.	Вступ і висновки до роботи	28.12.2023	виконано
6.	Оформлення роботи згідно встановлених вимог	07.01.2024	виконано
7.	Подання готової роботи з комплектом супровідних матеріалів на допуск до захисту	10.01.2024	виконано

Студент

_____ (підпис)

О. Павлучкович

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 72 сторінки, 22 таблиці, 20 рисунків, перелік джерел посилань із 53 найменувань і 4 додатки.

Прибуток є надважливим показником діяльності кожного підприємства. Значення прибутку, як кінцевого позитивного фінансового результату діяльності підприємства в тому, що він також є основним джерелом виробничого, соціального, економічного та фінансового розвитку. Ефективне управління прибутком є надзвичайно важливою ланкою в процесі діяльності кожного підприємства, тому що саме прибуток є найбажанішим результатом. Для забезпечення позитивної динаміки росту прибутку, повинна бути чітко спланована система управління цим прибутком. Це складний та водночас дуже важливий процес, що вимагає докладного дослідження багатьох питань.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутком підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти управління прибутком підприємств будівельної галузі.

У роботі досліджено основні підходи до трактування сутності поняття прибуток та управління прибутком; висвітлено особливості управління формуванням прибутку; розглянуто науково-методичні підходи до аналізу формування прибутку; проведено аналіз основних техніко-економічних показників та показників фінансово-господарського стану ТзОВ «Профі М»; здійснено аналіз прибутку та рентабельності досліджуваного підприємства; проведено факторний аналіз чистого прибутку ТзОВ «Профі М»; виокремлено напрями удосконалення системи управління прибутком підприємства.

ПРИБУТОК, УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ.

ABSTRACT

The master's thesis contains 72 pages, 22 tables, 20 figures, a list of 53 references and 4 appendices.

Profit is a crucial indicator of the performance of every enterprise. The significance of profit as the final positive financial result of an enterprise is that it is also the main source of industrial, social, economic and financial development. Effective profit management is an extremely important link in the process of each company's activity, as profit is the most desirable result. To ensure positive dynamics of profit growth, a system of profit management should be clearly planned. This is a complex and at the same time very important process that requires a detailed study of many issues.

The object of research is the process of enterprise profit management.

The subject of the study is the theoretical, methodological and applied aspects of profit management of enterprises in the construction industry.

The paper investigates the main approaches to the interpretation of the essence of the concept of profit and profit management; highlights the features of profit management; considers scientific and methodological approaches to the analysis of profit formation; analyzes the main technical and economic indicators and indicators of the financial and economic condition of Profi M LLC; analyzes the profit and profitability of the studied enterprise; conducts a factor analysis of the net profit of Profi M LLC; identifies directions for improving the profit management system of the enterprise.

PROFIT, PROFIT MANAGEMENT, PROFITABILITY, FACTOR ANALYSIS.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1 Наукові підходи до трактування дефініції «прибуток».....	10
1.2 Особливості управління формуванням прибутку підприємства.....	18
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «ПРОФІ М».....	27
2.1 Загальна оцінка фінансово-господарського стану ТзОВ «Профі М»....	27
2.2 Аналіз та оцінка прибутку й рентабельності ТзОВ «Профі М».....	39
2.3 Факторний аналіз прибутку ТзОВ «Профі М».....	45
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ.....	57
3.1 Зарубіжний досвід формування і використання прибутку підприємств та його адаптація до вітчизняних умов	57
3.2 Напрями удосконалення системи управління прибутком підприємств.....	66
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ	78
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.....	81
ДОДАТКИ.....	86
Бібліографічна довідка	

					МР.ФНмз-99.00.000 ПЗ			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	«Удосконалення системи управління прибутком підприємств будівельної галузі»	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Павлучкович О.Я.						
Перевір.		Крихівська Н. О.						
Реценз.								
Н. Контр.		Крихівська Н. О.						
Затверд.		Маринчак Л.Р.			ІФНТУНГ, ФНмз-22-1			

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В процесі створення та функціонування підприємства, його власників хвилює, в першу чергу прибутковість, тобто, щоб доходи суб'єкта господарювання покривали витрати й перетворювалися у прибуток. Чим більший прибуток, тим швидше та ефективніше зростає підприємство і появляються нові можливості розвитку.

Прибуток є надважливим показником діяльності кожного підприємства. Значення прибутку, як кінцевого позитивного фінансового результату діяльності підприємства в тому, що він також є основним джерелом виробничого, соціального, економічного та фінансового розвитку. Ефективне управління прибутком є надзвичайно важливою ланкою в процесі діяльності кожного підприємства, тому що саме прибуток є найбажанішим результатом. Для забезпечення позитивної динаміки росту прибутку, повинна бути чітко спланована система управління цим прибутком. Це складний та водночас дуже важливий процес, що вимагає докладного дослідження багатьох питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням і розвитком системи управління прибутком на підприємствах займалися такі науковці: Вдовенко Л.О., Єпіфанова І.Ю., Белінська С. М., Бондаренко Н.С., Бабіч В.В., Білик М.Д., Будько О.В., Власова Н.О., Гейер Е.С., Гуцаленко Л.В., Задорожний З-М.В., Кривицька О.Р., Ковбич Т.М., Кузь В.І., Левицька С.О., Ловінська Л.Г., Осадча О.О., Павелко О.В., Підгірна В.С., Труфіна Ж.С., Ширягіна О.Є., Якименко М.В., Янковий В.О. Оніщук В., Панасик Ю., Белінська С.М., Крисіна І.О., Жигалкевич Ж.М., Фісенко Е.С., Ткачук Г.Ю, Харківська М.Д., Скибенко Т.С., Чемерис М.В., Павлюк І.О. та інші. Однак, незважаючи на широке дослідження функцій та завдань управління прибутком на підприємстві, аспекти, що стосуються фінансового результату як пов'язаної та сукупної з системою управління підприємством загалом, на сьогодні залишаються недостатньо досліджені.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутком підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти управління прибутком підприємств будівельної галузі.

Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних та дослідження практичних аспектів управління прибутком підприємств та виокремлення рекомендацій для підвищення прибутковості діяльності.

Для досягнення окресленої мети поставлено та вирішено такі завдання дослідження:

- дослідити основні підходи до трактування сутності поняття прибуток та управління прибутком;
- висвітлити особливості управління формуванням прибутку;
- розглянути науково-методичні підходи до аналізу формування прибутку;
- провести аналіз основних техніко-економічних показників та показників фінансово-господарського стану ТзОВ «Профі М»;
- здійснити аналіз прибутку та рентабельності досліджуваного підприємства;
- провести факторний аналіз чистого прибутку ТзОВ «Профі М»;
- розглянути зарубіжний досвід формування та використання прибутку підприємств;
- виокремити напрями удосконалення системи управління прибутком підприємства.

Методи дослідження. Дослідження проводилося із застосуванням таких методів: теоретичне узагальнення – для вивчення і систематизації теоретичних підходів до визначення економічної сутності прибутку; аналізу та синтезу – для визначення стратегічних факторів формування прибутку підприємств; класифікації – для вивчення та узагальнення видів прибутку, різних форм і методів управління прибутком; статистичного й техніко-економічного аналізу – для дослідження показників фінансового стану та фінансових результатів господарської діяльності підприємства; графічний – для наочного відображення динаміки результативності функціонування підприємства та схематичного

подання теоретичного матеріалу дослідження; структурно-логічного аналізу – для визначення етапів процесу формування прибутку підприємств.

Інформаційною базою роботи є законодавчі та нормативно-правові акти, спеціальна наукова література, статистичні матеріали, періодичні і інформаційно-аналітичні видання, фінансова звітність ТзОВ «Профі М» та інтернет-ресурси.

Основні наукові результати проведеного дослідження полягають у такому:

- розроблено мультиплікативну факторну модель взаємозв'язку чистого прибутку з усіма складовими етапами формування результату діяльності підприємства: забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання; процес формування прибутку та ефективність цього процесу; розрахунок фінансових результатів та визначення ефективності діяльності.

- удосконалено механізм управління прибутком підприємства, що передбачає наявність взаємопов'язаних підсистем: організаційну підсистему, забезпечувальну підсистему, підсистему процедур управління та підсистему моніторингу та контролю.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці заходів щодо підвищення прибутковості діяльності ТзОВ «Профі М».

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного, загальних висновків, переліку посилань на джерела та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукові підходи до трактування дефініції «прибуток»

Прибуток підприємства є важливою фінансовою категорією, яка відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг та якість виробленої продукції, стан продуктивності праці та рівень собівартості.

Категорію «прибуток» будемо розглядати з трьох точок зору: економічної теорії, фінансів та бухгалтерського обліку. В напрямі економічної теорії категорія «прибуток» займає домінуючу позицію. Одні вчені в його розумінні об'єднують всі форми доходу – відсотки, заробітну плату, підприємницький дохід, ренту, інші – лише відсоток на капітал. При цьому можна прослідкувати спільність у підходах науковців до джерел походження прибутку, за якими виокремлюється концепція «максимізації прибутку як рушійного стимулу в умовах ринкової економіки» [1; 2]. Поєднання складових різних уявлень про економічний зміст категорії прибуток та закономірності його формування характеризують сучасну теорію прибутку. Аналіз наукових досліджень, за напрямом «Економіка» вказує на певні розбіжності щодо тлумачення сутності прибутку, природи його появи та пошуку першоджерела (табл. 1.1).

З метою розширення розуміння економічного значення прибутку та окреслення напрямів подальшого його вивчення, К. Омельченко розглядає прибуток як фінансовий результат операційної та іншої діяльності підприємства, що залишається після компенсації витрат і спрямований на розвиток виробництва незалежно від форми власності. Цей прибуток враховує обсяг виробництва, якість продукції, цінову політику та слугує джерелом забезпечення внутрішніх потреб, працюючи в умовах ризику й невизначеності. Його значення виявляється в плануванні та оцінці ефективності інвестицій,

формуючи основу для порівняння альтернативних шляхів розміщення капіталу [7].

Таблиця 1.1 – Тракткування сутності категорії «прибуток» за напрямом «Економіка»

№ з/п	Автор, тема дисертації (рік захисту)	Інтерпретація терміну "прибуток"
1	Безугла С.С. Формування прибутку м'ясопереробних підприємств (2014)	Прибуток – фінансово-економічний результат, визначення якого детермінується врахуванням не лише кількісних, а й якісних аспектів формування через призму впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, є джерелом самофінансування й розвитку підприємства, індикатором ефективності та винагородою за підприємницький ризик [3]
2	Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств (2014)	Прибуток – чистий дохід підприємця на вкладений капітал, виражений у грошовій формі, що характеризує винагороду за ризик підприємницької діяльності та визначається як різниця між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності та спрямований на досягнення конкретного рівня конкурентоспроможності й іміджу підприємства [4]
3	Гавриш А.О. Формування, розподіл та використання прибутку спиртових заводів України (2015)	Прибуток (як економічна категорія) – створена за допомогою факторів виробництва (землі, праці, капіталу та їх організації) додана вартість, яка у сфері обігу приймає форму активного доходу [5]
4	Кириченко А.І. Організаційно-економічні засади управління прибутком сільськогосподарських підприємств (2018)	Прибуток – результат господарської діяльності підприємства, що кількісно відображає кінцеву грошову оцінку його виробничої й фінансової діяльності та виступає об'єктивною матеріальною основою і узагальненою характеристикою структури джерел формування й оптимальності розподілу прибутку [6]

Джерело: узагальнено автором за [3-6]

Економічний прибуток, з одного боку, має нестабільний характер, оскільки він базується на оцінках майбутніх ризиків та постійно змінюється. З іншого боку, він відіграє важливу роль у прогнозуванні майбутньої діяльності

суб'єкта господарювання, є ключовим критерієм для визначення майбутніх витрат та здійснення ефективних інвестицій.

Фінансисти досліджують прибуток з точки зору його накопичення та розподілу різних ресурсів - матеріальних, людських та фінансових. Іншими словами, прибуток розглядається як грошові накопичення для власності та як позитивний фінансовий результат, який сприяє розвитку підприємства та соціальному зростанню через фінансування оборотних коштів та оновлення виробництва.

В табл. 1.2 наведено трактування сутності прибутку науковцями, які працювали за напрямом «Фінанси, банківська справа та страхування».

Таблиця 1.2 – Трактування сутності категорії «прибуток» за напрямом «Фінанси, банківська справа та страхування»

№з/п	Автор, тема дисертації (рік захисту)	Інтерпретація терміну «прибуток»
1	Ширягіна О.Є. Формування та використання прибутку підприємств (2007)	Прибуток – форма комплексного доходу, що утворюється в результаті реалізації права власності на капітал у різних сферах його застосування, яка виступає одночасно об'єктом і інструментом управління фінансами [8]
2	Кобець А.О. Формування механізму управління прибутком підприємств в умовах ринкових відносин (2008)	Прибуток (в ринкових умовах господарювання) – є не тільки джерелом фінансування розвитку підприємства, а й стимулом його діяльності й забезпечує інтереси власників підприємства, його трудового колективу, держави, а також є рушійною силою стабільного економічного росту й істотно підвищує рівень життя суспільства [9]
3	Приказюк О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки аграрного підприємства (2009)	Прибуток – підсумковий показник, позитивний результат господарської діяльності підприємства, який є метою підприємницької діяльності та показником її ефективності [10]
4	Підгірна В.С. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах відкритої економіки України (2017)	Прибуток – економічне явище, яке представляє собою частину додаткової вартості спільного продукту, що формується в умовах ринкової економіки в процесі фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, з метою фінансового забезпечення простого і розширеного відтворення спожитих ресурсів і задоволення широкого спектру суспільних потреб [11]

Джерело: узагальнено автором за [8-11]

З точки зору фінансів та менеджменту, О. Кривицька [12] висвітлює поняття прибутку як сукупність відносин, що виникають у процесі функціонування підприємства:

- Соціальні відносини: прибуток розглядається як спосіб задоволення потреб учасників ринкових відносин, що беруть участь у його формуванні;

- Економічні відносини: прибуток розглядається як частина додаткової вартості, втіленої у виробництві, яка фактично надходить на підприємство як складова частина виручки від реалізації продукції;

- Фінансові відносини: прибуток вважається одним із видів фінансового результату діяльності підприємства (нарівні зі збитком та нульовим результатом), що визначається як позитивна різниця між отриманими доходами та понесеними витратами підприємства [12].

У цьому визначенні авторка чітко описує суть та форму вияву прибутку як показника фінансових результатів діяльності підприємства. Ця концепція є ключовою та безпосередньо впливає на ефективність суб'єкта господарювання. Вчений акцентує увагу на основних компонентах, що визначають величину прибутку - це отримані доходи та здійснені витрати.

У бухгалтерській сфері, розуміння прибутку як наукової категорії має менше розбіжностей у визначенні його сутності та механізму формування. Це зумовлено нормативним регулюванням процесу формування результатів діяльності, їх відображення в обліковій системі та фінансовій звітності підприємства. Незважаючи на різноманітність тлумачень терміну «прибуток», у всіх варіантах простежується спільна ідея - позитивний результат діяльності підприємства залежить від обсягу отриманих доходів та понесених витрат, і його формою є прибуток, який сприяє збільшенню власного капіталу суб'єкта господарювання.

В табл. 1.3 узагальнено підходи до інтерпретації сутності прибутку, які були елементами наукової новизни досліджень за напрямом «Облік і оподаткування».

На відміну від облікового підходу, Н. Уткіна розглядає прибуток як економічну категорію. Вона виділяє його як винагороду, яку отримують

власники різних факторів виробництва (наприклад, власники позичкового капіталу, землевласники, власники ідей чи працівники) за їхній внесок у виробничо-фінансову діяльність. Вона визначає прибуток як різницю між отриманими доходами та зазначеними витратами протягом звітного періоду [17].

Таблиця 1.3 – Трактування сутності категорії «прибуток» за напрямом «Облік і оподаткування»

№ з/п	Автор, тема дисертації (рік захисту)	Інтерпретація терміну «прибуток»
1	Склярук І.П. Облік і аналіз формування та використання прибутку підприємств (на прикладі пивоварної промисловості) (2013)	Прибуток – позитивний, узагальнюючий, кінцевий результат діяльності суб’єкта господарювання, що характеризує ефективність власного капіталу (власного та запозиченого) у виробництво продукції (робіт, послуг) з метою подальшого його нарощування задля забезпечення функціонування підприємства як окремої інституційної одиниці для задоволення потреб власників, найманих працівників та держави [13]
2	Шипіна С.Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект (2013)	Прибуток – частина капіталу підприємства, що формується у процесі господарської діяльності шляхом перевищення задокументованих доходів над витратами, визнаних та оцінених в періодах їх здійснення відповідно до принципів бухгалтерського обліку [14]
3	Ратушна О.П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація (2013)	Прибуток – категорія, яка поєднує позитивну величину фінансового результату та приріст власного капіталу підприємства внаслідок ефективної господарської діяльності та ефективних управлінських рішень [15]
4	Скрипник М.Є. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні виробничим підприємством (2014)	Прибуток – узагальнюючий показник у вигляді ефекту від підприємницької діяльності, який забезпечує створення фінансових ресурсів підприємства, необхідних для формування його сталості і конкурентоспроможності на ринку, і являє собою різницю між загальними доходами, за вирахуванням нарахованих податків, і загальними витратами, понесеними в процесі здійснення цієї діяльності [16]

Джерело: узагальнено автором за [13-16]

Н. Прохар поєднує бухгалтерський та економічний підходи до прибутку, розглядаючи його як приріст власного капіталу підприємства через перевищення доходів над витратами у звітному періоді та як економічну форму додаткового продукту (додаткової вартості) [18].

О. Осадча та О. Павелко у своїх дослідженнях пропонують тлумачення прибутку, що відповідає сучасним обліково-економічним умовам. О. Осадча розглядає прибуток як винагороду за підприємницьку діяльність у формі економічного ефекту від перевищення доходів над витратами через раціональне використання ресурсів, інновації та удосконалення виробництва у складних умовах ризику [19].

Відзначаємо, що прибуток залежить від факторів виробництва і є частиною отриманого доходу після врахування витрат. Він відображає винагороду за підприємницьку діяльність, технічні новації та готовність ризикувати в умовах невизначеності.

О. Павелко досліджує прибуток у контексті будівельних підприємств, розглядаючи його як різницю між доходами, отриманими внаслідок будівельних робіт, та витратами, що враховані в бухгалтерській системі, з урахуванням ризиків та переваг, що перевищують пов'язані з ними витрати, визначені у системі бухгалтерського обліку [20].

Прибуток залишається одним із ключових фінансових показників діагностики, аналізу та оцінки господарської та підприємницької діяльності; посідає основне місце у загальній системі вартісних індикаторів (чи інструментів) та важелів в управлінні економічними процесами на макро та мікро рівнях. Сьогодні, дефініція «прибуток підприємства» є однією із найскладніших економічних сутностей, адже протягом тисячоліть поступово досліджувалось визначення даного поняття, висувались різноманітні теоретичні підходи до його формування, змістового наповнення, впливу факторів, розподілу та напрямів використання [21].

Рисунок 1.1 - Роль і значення прибутку підприємства в сучасних умовах господарювання

Джерело: узагальнено автором

Аналіз підходів вітчизняних учених щодо тлумачення прибутку вказує на його різнобічність як категорії: він слугує індикатором успішності підприємства, функціонує як захисний механізм від банкрутства та є підґрунтям стабільного розвитку. Ця категорія стає об'єктом дискусій через вплив різних факторів, таких як суспільно-політична ситуація, рівень розвитку економічної науки та правові норми країни на певному історичному етапі.

Зауважимо, що результати дослідження вказують на те, що прибуток - це одночасно проста і складна концепція. В його простоті виражається стимулювання підприємницької активності, тоді як складність полягає у багатофакторному впливі, що безпосередньо або опосередковано визначає його обсяг. Зовнішні чинники включають економічну нестабільність, цінову політику, проблеми оподаткування, а також несвоєчасне виконання договорів з

контрагентами, інвестиційну та кредитну політику. До внутрішніх чинників відносять облікову політику, обсяг та якість реалізованої продукції і системні аспекти, такі як ціноутворення, маркетинг та рівень менеджменту в підприємстві.

Отже, вплив прибутку на діяльність підприємств виявляється багатограним, оскільки він має різноманітні аспекти. Незважаючи на різні погляди на його походження, немає єдиного уявлення про його сутність. В усіх теоріях прибутку основною є необхідність максимізації, врахування його як каталізатора розвитку підприємництва. У сфері економіки та управління підприємствами прибуток розглядається як: чистий прибуток на вкладений капітал, створена додана вартість, активний дохід, грошова оцінка різних аспектів діяльності та форма додаткового продукту. З точки зору фінансів та управління, прибуток представлений як складова загального доходу, частина додаткової вартості спільного продукту та позитивний результат діяльності. У бухгалтерському обліку прибуток розглядається як перевищення отриманих доходів над витратами, збільшення власного капіталу, форма відображення фінансових результатів та винагорода за підприємницьку діяльність у вигляді економічної вигоди.

Хоча різноманітність тлумачень прибутку характеризує трактування прибутку з різних сторін, наведені визначення, взаємодоповнюються та уточнюються одне одним, створюючи більш повне уявлення про концепцію прибутку. Такий підхід є науково обґрунтованим, оскільки прибуток є багатовекторною категорією, а розвиток суспільства та науково-технічний прогрес продовжують еволюціонувати. З кожним історичним етапом з'являються нові аспекти, які більш детально описують прибуток, надають йому сучасні риси, відповідні реаліям економічного життя учасників господарювання.

1.2 Особливості управління формуванням прибутку підприємства

Прибуток, як економічна категорія, охоплює якісні та кількісні аспекти, що визначають його конкретний зміст і форму в суспільстві. Його основна сутність проявляється у взаємозв'язку цих аспектів. Прибуток відображає систему економічних зв'язків між власниками капіталу та працівниками стосовно створення, розподілу та забезпечення додаткової вартості, яка виявляється як надлишок над витратами вкладеного капіталу. Кількісне визначення прибутку полягає у різниці між загальним доходом від реалізації продукції та сумарними витратами на її виробництво.

Прибуток як найважливіша категорія ринкових відносин виконує оцінювальну, стимулюючу і госпрозрахункову функції. Водночас не виключена можливість наділення прибутку й іншими функціями [22].

Формування прибутку як фінансового та результативного показника діяльності суб'єкта господарювання, залежить від чітко встановленого порядку обчислення фінансових результатів. Цей порядок включає в себе процеси визначення вартості виробництва, розрахунку загальних витрат, виявлення прибутків чи збитків від фінансових операцій та іншої діяльності. Всі ці аспекти впливають на остаточний фінансовий результат, який у свою чергу відображається в офіційній звітності підприємства.

Отже, прибуток – важливий показник, що характеризує фінансовий результат діяльності підприємства. Механізм формування прибутку має такі складові: виручка від реалізації товарів; виручка від реалізації робіт та послуг; собівартість реалізованої продукції; валовий прибуток; адміністративні витрати, витрати на збут; інші операційні витрати та доходи; прибуток (збиток) від операційної діяльності; інші доходи (витрати); дохід до сплати процентів і податків; фінансові витрати; податок на прибуток; чистий прибуток [7].

Процес формування прибутку С. Онисько та П. Марич розглядають як отримання певного фінансового результату суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідницьку та іншу діяльність [23].

Процес формування прибутку представимо на рис 1.1.

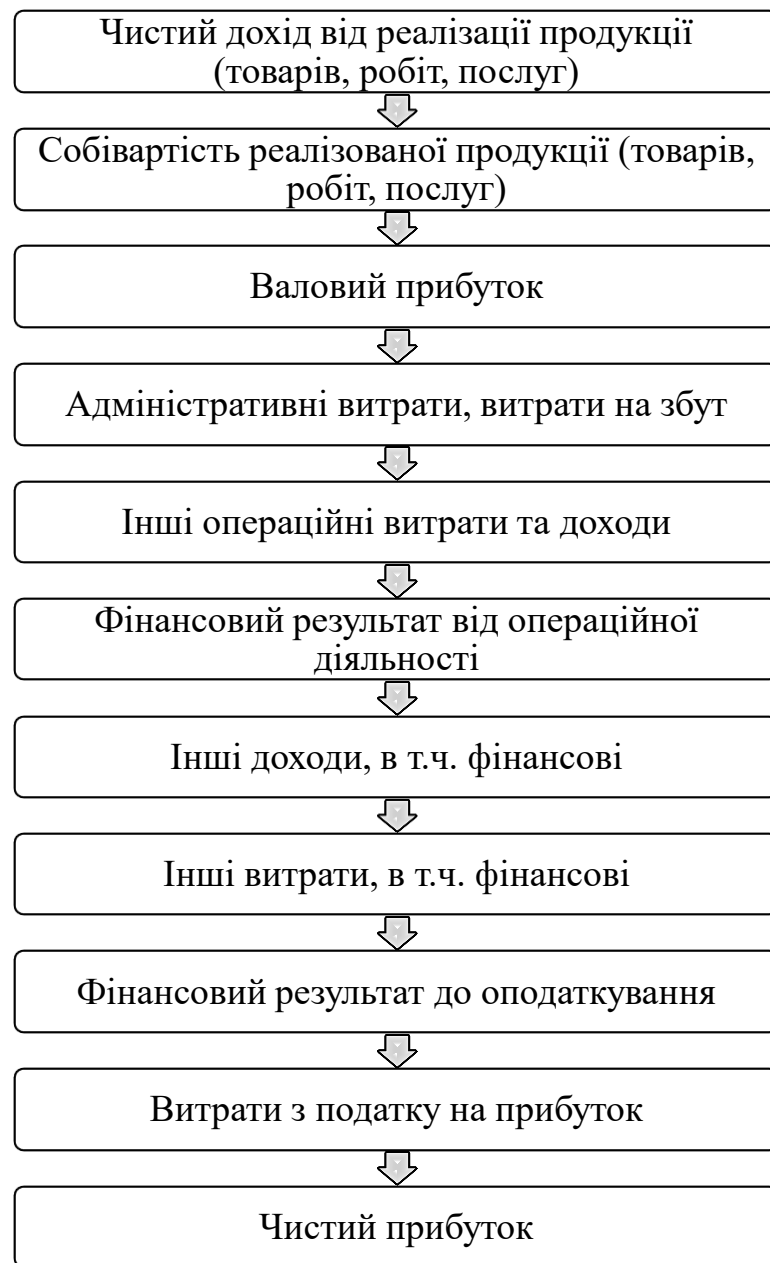

Рисунок 1.1 – Процес формування прибутку підприємства

Джерело: побудовано автором

Отже, абсолютна сума прибутку підприємства залежить від:

- результатів, тобто ефективності його фінансово-господарської діяльності;
- сфери діяльності;
- галузі господарювання;
- установлених законодавством умов обліку фінансових результатів.

Розрізняють такі підходи до формування прибутку підприємства [22]:

- бухгалтерський підхід;
- економічний підхід.

Бухгалтерський підхід передбачає, що прибуток формується як різниця між виручкою від реалізації продукції (товарів, послуг) і поточними витратами виробництва. Економічний підхід передбачає, що прибуток формується як різниця між виручкою від реалізації та поточними витратами виробництва (реалізації), а також витратами втрачених можливостей, основою яких є альтернативний процентний дохід на капітал [22].

Важливість прибутку у діяльності підприємства потребує ефективного і безперервного управління ним. Управління прибутком - це процес розроблення і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання на підприємстві.

З метою розроблення теоретичних підходів і практичних рекомендацій щодо формування системи управління прибутком підприємства, необхідно чітко обґрунтувати та з'ясувати сутність поняття «управління прибутком підприємства». В табл. 1.4 наведені основні підходи щодо визначення даного поняття.

Таблиця 1.4 – Підходи до тлумачення терміну «управління прибутком підприємства»

№ п/п	Автор	Поняття
1	2	3
1	І. О. Бланк	Управління прибутком - це процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування та розподілу, і використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [24]
2	Л. В. Сковородкіна	Управління прибутком – це процес розроблення і прийняття рішень з питань формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві з метою забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [25]

Продовження таблиці 1.4

1	2	3
3	М.В. Кармінська-Белоброва	Управління прибутком являє собою цілеспрямований, систематичний процес підготовки, оцінки, відбору та реалізації альтернативних управлінських рішень з усіх питань його формування, розподілу та використання на конкретному підприємстві [26]
4	С. Ногіна	Управління прибутком являє собою процес вироблення і прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах його формування, розподілу, використання і планування на підприємстві [27]
5	Р. В. Скалюк	Управління прибутком підприємства – комплексний процес розробки та реалізації обґрунтованих управлінських рішень у розрізі процесів формування, розподілу, використання прибутку, спрямованих на забезпечення стійкого підвищення прибутковості, ринкової вартості та досягнення довгострокового економічного розвитку підприємства, що сприяє успішній реалізації його головної мети [28]
6	В. В. Худа	Управління прибутком являє собою цілеспрямований, систематичний процес підготовки, оцінки, відбору та реалізації альтернативних управлінських рішень з усіх питань його формування, розподілу та використання на конкретному торговельному підприємстві [29]
7	В. І. Блонська	Управління прибутком підприємства потрібно розуміти як побудову системи управління, що враховує тактичні та стратегічні аспекти управління та спрямована на підвищення кінцевих результатів діяльності суб'єкта господарювання, яка розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, кожен із яких виконує певну роботу, спільна дія яких забезпечує досягнення кінцевої мети [30]

Джерело: узагальнено автором за даними [24-30]

Отже, аналізуючи суть поняття «управління прибутком підприємства» як економічної категорії, можна відзначити, що більшість дослідників співпадають у своїх поглядах і розглядають цю категорію як процес ухвалення управлінських рішень, спрямованих на максимізацію добробуту власників та поліпшення остаточних результатів діяльності підприємства. Зазначимо, що частина науковців-економістів переконана в тісному зв'язку управління прибутком з формуванням, розподілом та використанням чистого фінансового результату на підприємстві.

В результаті аналізу, критичного огляду та узагальнення поглядів зарубіжних та вітчизняних науковців стосовно сутності управління прибутком підприємства, можна запропонувати власне трактування даного поняття:

управління прибутком підприємства – це систематичний та постійний процес, що пов'язаний із розробкою, ухваленням та реалізацією управлінських рішень щодо найбільш ефективних способів його формування, оптимального розподілу та використання з метою забезпечення стійкого економічного зростання підприємства, підвищення рентабельності фінансово-господарської діяльності та приросту ринкової вартості суб'єкта господарювання.

Відомо, що умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення рентабельності діяльності підприємства є необхідною складовою, яка обумовлює зростання ринкової вартості підприємства. Як основний узагальнюючий показник діяльності підприємства, прибуток є важливим джерелом формування його капіталу, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності. Тому отримання прибутку – одна із стратегічних цілей управління та найважливіший об'єкт аналітичної оцінки фінансових результатів.

Аналітична оцінка фінансових результатів суб'єкта господарювання здійснюється за такими етапами:

- 1) Аналіз динаміки доходів і витрат та формування прибутку;
- 2) Аналіз показників прибутку та коефіцієнтний аналіз рентабельності;
- 3) Факторний аналіз чистого прибутку.

Зауважимо, що формування прибутку здійснюється за алгоритмом представленим на рис. 1.1, згідно з яким на підприємстві виникають такі види прибутку:

- Валовий прибуток - загальна сума прибутку отримана підприємством від підприємницької діяльності;

- Операційний прибуток - аналітичний показник який є різницею між валовим прибутком та постійними витратами підприємства, пов'язаними з операційною діяльністю;

- Прибуток до оподаткування – прибуток до сплати податків;

- Чистий прибуток - частина прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків, зборів та відрахувань..

Для здійснення коефіцієнтного аналізу рентабельності будемо використовувати методику представлену у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Методика розрахунку показників рентабельності

Показники	Алгоритм розрахунку	Значення показника
Валова рентабельність діяльності	Валовий прибуток / Чистий дохід від реалізації продукції	Показує, скільки валового прибутку підприємство отримує з 1 грн. виручки від реалізації
Рентабельність виробництва продукції	Валовий прибуток / Собівартість реалізованої продукції	Показує, скільки валового прибутку підприємство отримує з 1 грн. виробничих витрат
Рентабельність доходів	Прибуток до оподаткування / Сукупні доходи	Показує, скільки прибутку підприємство отримує з кожної гривні доходів
Рентабельність витрат	Прибуток до оподаткування / Сукупні витрати	Показує, скільки прибутку підприємство отримує з кожної гривні витрат
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів	Показує, скільки чистого прибутку підприємство отримує з 1 грн. активів
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капіталу	Показує, скільки прибутку підприємство отримує з 1 грн. власного капіталу
Рентабельність статутного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічна вартість статутного капіталу	Показує, скільки прибутку підприємство отримує з 1 грн. статутного капіталу

Джерело: узагальнено автором

Наступним етапом згідно з методикою є здійснення факторного аналізу. Під факторним аналізом розуміють методику комплексного системного вивчення і вимірювання впливу чинників на величину результативних показників. Передумовою використання факторного аналізу є побудова багатфакторної моделі впливу певних факторів (чинників, причин) на результативний показник, яким в даному випадку є прибуток. Задача факторного аналізу полягає у відборі конкретних факторів для його здійснення, класифікації факторів, їх систематизації для дослідження їх впливу на результат. На наступному етапі визначається форма математичного зв'язку між факторними та результуючою ознаками. Заключним кроком є розрахунок величини впливу на результуючий показник.

Перевагами факторного аналізу є можливість побудови безлічі моделей такого аналізу в залежності від мети дослідження.

Для здійснення факторного аналізу чистого прибутку запропонуємо дев'ятифакторну мультиплікативну модель, що представлена формулою:

$$Y=a*b*c*d*e*f*g*h*i, \quad (1.1)$$

де a – середньооблікова чисельність працівників, ос;

b – продуктивність праці, тис. грн/ос;

c – мультиплікатор капіталу;

d – коефіцієнт автономії;

e – коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників;

f – коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції;

g – показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку;

h – коефіцієнт валової рентабельності витрат;

i – коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

У таблиці 1.6 представимо методику розрахунку зазначених показників.

Таблиця 1.6 – Методика розрахунку факторів-показників для аналізу чистого прибутку

Фактори-показники	Алгоритм розрахунку
1	2
Забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання	
Середньооблікова чисельність працівників	Кількість працівників
Продуктивність праці	Чистий дохід від реалізації продукції / Середньооблікову чисельність працівників
Мультиплікатор капіталу	Сумарні активи/ Статутний капітал
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Сумарні активи

Продовження таблиці 1.6

1	2
Коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників	Чистий дохід від реалізації продукції / Статутний капітал
Процес формування прибутку та ефективність цього процесу	
Коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції	Чистий дохід від реалізації продукції / Собівартість реалізованої продукції /
Показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку	Чистий дохід від реалізації продукції / Валовий прибуток
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	Валовий прибуток / Собівартість реалізованої продукції
Фінансові результати та ефективність діяльності	
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал

Джерело: узагальнено автором

Для здійснення факторного аналізу будемо застосовувати метод ланцюгових підстановок, який полягає в поступовій заміні базисної величини кожного факторного показника на фактичну в звітному періоді. Порівняння результату розрахунку з попереднім надає можливість визначати величину впливу окремих факторів на результативний показник. При цьому кількість підстановок повинна дорівнювати кількості факторів впливу на результативний показник. Важливим є дотримання поступової черговості зміни факторів.

Отже, формування прибутку відображає його створення у процесі діяльності підприємства. Управління цим процесом передбачає контроль за обсягом продукції, яка реалізується, що включає як кількість, так і ціну продукції. Основна мета полягає в здійсненні діяльності з мінімальними витратами для досягнення цього прибутку. Для здійснення успішного управління прибутком підприємства необхідно провести комплексну оцінку прибутку, яка складається із аналізу формування та динаміки показників прибутку, оцінки прибутковості діяльності та факторного аналізу чистого прибутку для встановлення важелів впливу на зміну досліджуваного показника.

Висновки до розділу 1

Вплив прибутку на діяльність підприємств виявляється багатограним, оскільки він має різноманітні аспекти. Незважаючи на різні погляди на його походження, немає єдиного уявлення про його сутність. В усіх теоріях прибутку основною є необхідність максимізації, врахування його як каталізатора розвитку підприємництва. У сфері економіки та управління підприємствами прибуток розглядається як: чистий прибуток на вкладений капітал, створена додана вартість, активний дохід, грошова оцінка різних аспектів діяльності та форма додаткового продукту. З точки зору фінансів та управління, прибуток представлений як складова загального доходу, частина додаткової вартості спільного продукту та позитивний результат діяльності. У бухгалтерському обліку прибуток розглядається як перевищення отриманих доходів над витратами, збільшення власного капіталу, форма відображення фінансових результатів та винагорода за підприємницьку діяльність у вигляді економічної вигоди.

Формування прибутку відображає його створення у процесі діяльності підприємства. Управління цим процесом передбачає контроль за обсягом продукції, яка реалізується, що включає як кількість, так і ціну продукції. Основна мета полягає в здійсненні діяльності з мінімальними витратами для досягнення цього прибутку. Для здійснення успішного управління прибутком підприємства необхідно провести комплексну оцінку прибутку, яка складається із аналізу формування та динаміки показників прибутку, оцінки прибутковості діяльності та факторного аналізу чистого прибутку для встановлення важелів впливу на зміну досліджуваного показника (чистого прибутку).

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «ПРОФІ М»

2.1 Загальна оцінка фінансово-господарського стану Тзов «Профі М»

Тзов «Профі М» зареєстрована 29.11.2016 р. за юридичною адресою Україна, Івано-Франківська обл., місто Івано-Франківськ, вул. Переяславська, будинок 6, квартира 8. Керівником організації є Перегінець Олеся Володимирівна. Розмір статутного капіталу складає 3 050 000,00 грн.

Підприємство займається такими видами діяльності [31]:

- Холодне штампування та гнуття;
- Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій;
- Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія;
- Механічне оброблення металевих виробів;
- Виробництво інших готових металевих виробів;
- Будівельно-монтажні роботи;
- Інші спеціалізовані будівельні роботи;
- Діяльність посередників у торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами;
- Оптова торгівля парфумними та косметичними товарами;
- Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення;
- Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;
- Неспеціалізована оптова торгівля;
- Роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах;
- Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами;
- Вантажний автомобільний транспорт;
- Складське господарство;

- Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;
- Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;
- Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування;
- Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки;
- Надання в оренду вантажних автомобілів.

Для здійснення загальної оцінки діяльності ТзОВ «Профі М» проведемо аналіз основних фінансово-економічних показників (табл. 2.1) та показників фінансового стану досліджуваного підприємства (методика розрахунку показників наведена у Додатку А).

Результати аналізу ОФЕП, представлені у таблиці свідчать про розвиток та нарощення діяльності підприємства, адже спостерігаємо ріст усіх представлених показників діяльності. Зокрема на 23508,6 тис. грн або на 145,56% зростає чистий дохід від реалізації продукції.

Стабільний приріст спостерігається і щодо чистого прибутку, зокрема у 2020 році підприємство отримало 193,6 тис. грн прибутку, за 2021 рік приріст становить 249,79% прибутку до обсягу 483,6 тис. грн. І за 2022 рік отримано максимальне значення за період на рівні 1041,1 тис. грн.

Оскільки кількість працівників зростає вищими темпами (від 8 ос. до 13 ос.) на противагу темпів росту виручки, то на кінець періоду дещо знижується продуктивність праці на 8,5%.

Про ефективність використання основних засобів свідчить фондівдача, адже показник зростає за період на 29,6%. За 2020 рік показник фондівдачі становив 117,16 грн/грн, за 2021 рік зауважимо зростання до значення 134,39 грн/грн. А за 2022 рік спостерігаємо приріст на 12,98% до рівня 151,83 грн/грн.

Чітку тенденцію до росту демонструє середньорічна вартість активів підприємства, адже темп зростання становить 312,61%, тобто більше як у 6 разів. За 2020 рік середньорічна вартість активів підприємства становила 2541,55 тис. грн., за 2021 рік зауважимо приріст на 2519,75 тис. грн до значення 5061,3 тис.

грн., а за 2022 рік спостерігаємо зростання середньорічної вартості активів підприємства на 156,98% до значення 7945,25 тис. грн.

Таблиця 2.1 — Динаміка основних фінансово-економічних показників ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Рік	Значення показника	Абсолютний приріст		Темпи росту, %	
		баз.	ланц.	баз.	ланц.
Виручка від реалізації продукції, тис. грн					
2020	16150,4			100	100
2021	36708,3	20557,9	20557,9	227,29	227,29
2022	39659	23508,6	2950,7	245,56	108,04
Чистий прибуток, тис. грн					
2020	193,60			100,00	100,00
2021	483,60	290,00	290,00	249,79	249,79
2022	1041,10	847,50	557,50	537,76	215,28
Продуктивність праці, тис. грн/ос					
2020	2018,80			100,00	100,00
2021	3337,12	1318,32	1318,32	165,30	165,30
2022	3050,69	1031,89	-286,43	151,11	91,42
Фондовіддача, грн/грн					
2020	117,16			100,00	100,00
2021	134,39	17,23	17,23	114,71	114,71
2022	151,83	34,67	17,45	129,60	112,98
Середньорічна вартість активів, тис. грн					
2020	2541,55			100,00	100,00
2021	5061,30	2519,75	2519,75	199,14	199,14
2022	7945,25	5403,70	2883,95	312,61	156,98
Рентабельність активів, %					
2020	7,62			100,00	100,00
2021	9,55	1,94	1,94	125,43	125,43
2022	13,10	5,49	3,55	172,02	137,14

Джерело: сформовано автором

Аналогічно з іншими показниками зростає і рентабельність активів ТзОВ «Профі М» на 5,49 проц. пунктів., тобто від значення 7,62% та до рівня 13,1%, і свідчить про те, що на 1 грн активів залучених у діяльність підприємство отримує 13,1 коп. чистого прибутку, що підтверджує ефективність діяльності за аналізований період.

Динаміку основних фінансово-економічних показників ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. представимо на рис. 2.1.

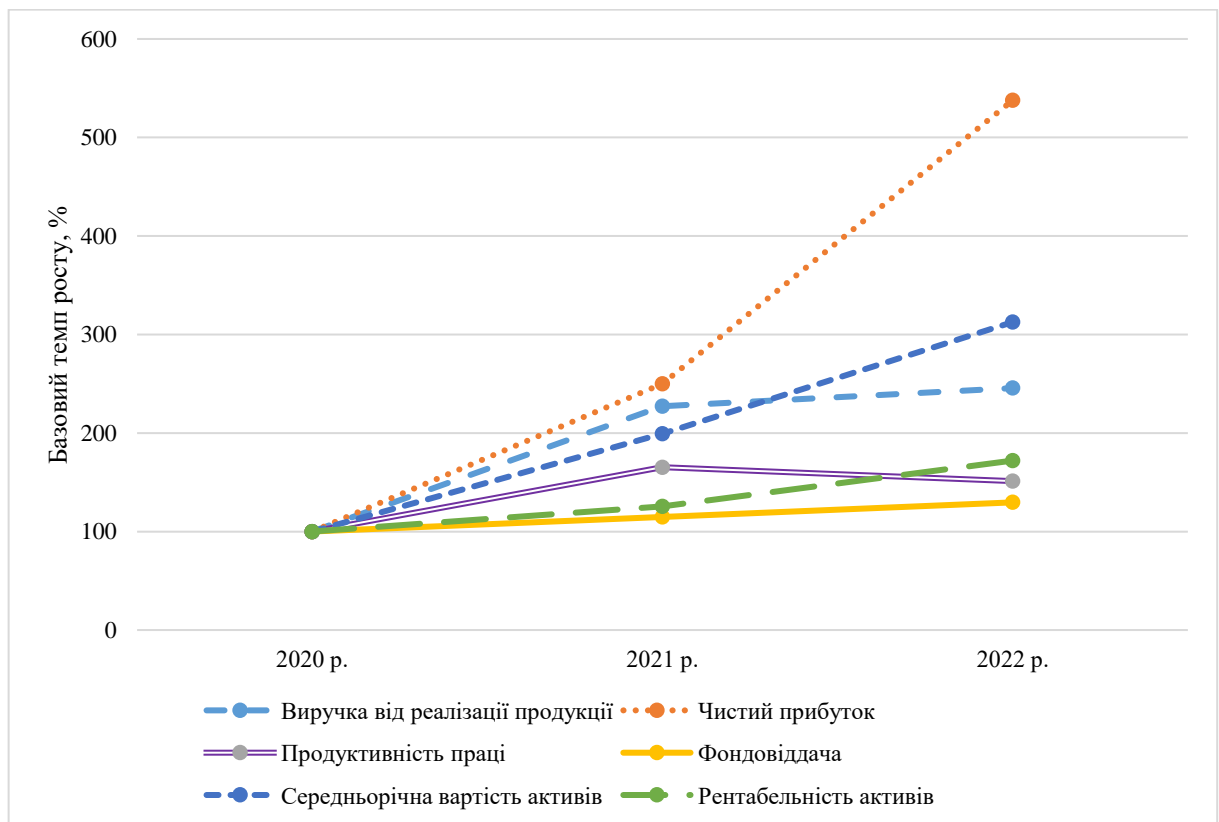

Рисунок 2.1 - Динаміка основних фінансово-економічних показників ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Проведемо оцінку балансу підприємства за допомогою горизонтального та вертикального методу аналізу.

Таблиця 2.2 — Оцінка балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. за горизонтальним методом

Стаття балансу, тис. грн	На 31.12.2020 р.	На 31.12.2021 р.	На 31.12.2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Актив	2472,1	7650,5	8240	5767,9	233,32
Необоротні активи	275,7	270,6	251,8	-23,9	-8,67
Оборотні активи	2196,4	7379,9	7988,2	5791,8	263,70
Запаси	1019,3	1461,5	2874,6	1855,3	182,02
Дебіторська заборгованість	1106	5822,2	5021,1	3915,1	353,99
Грошові кошти	71,1	96,2	92,5	21,4	30,10
Пасив	2472,1	7650,5	8240	5767,9	233,32
Власний капітал	751,9	2235,5	4776,6	4024,7	535,27
Зареєстрований капітал	550	1550	3050	2500	454,55
Нерозподілений прибуток	201,9	685,5	1726,6	1524,7	755,18
Позиковий капітал	1720,2	5415	3463,4	1743,2	101,34
Довгострокові зобов'язання	0	1000	2550	2550	-
Поточні зобов'язання	1720,2	4415	913,4	-806,8	-46,90

Джерело: сформовано автором

За даними таблиці 2.2, зауважимо зростання розміру майна підприємства на 233,32%, що спричинено ростом дебіторської заборгованості за аналізований період більш як у 4 рази від суми 1106 тис. грн до розміру 5021,1 тис. грн. Крім того зауважимо також зростання запасів на 182%, тобто від значення 1019 тис. грн і до значення 2874 тис. грн.

Щодо змін у пасиві, зазначимо, що причиною приросту є зростання зареєстрованого капіталу за період на 2500 тис. грн та появу довгострокових кредитів у сумі 2550 тис. грн за період.

Динаміка основних статей балансу ТзОВ «Профі М» представимо на рис.

2.2.

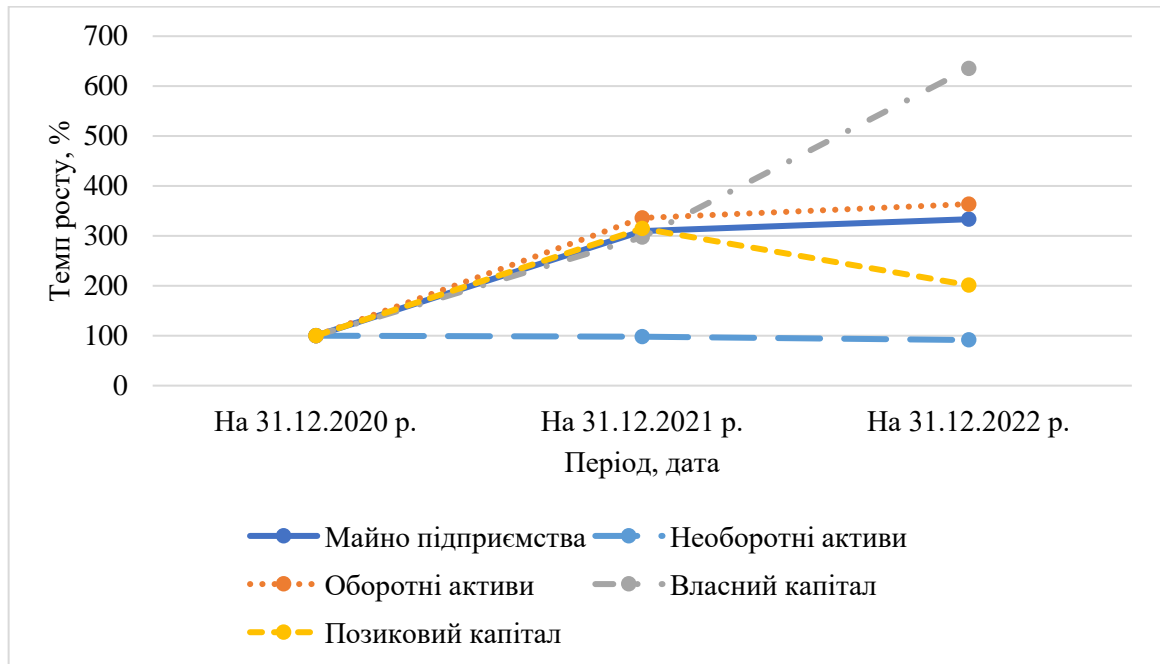

Рисунок 2.2 – Динаміка основних статей балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Проведемо оцінку структури балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. (табл. 2.3).

Отже, варто зазначити, що основну частку у структурі активів становлять оборотні активи, а саме близько 97% на кінець періоду. При цьому основну частку серед оборотних активів займає дебіторська заборгованість і запаси. Грошові кошти займають 1%, що свідчить про низький рівень ліквідності.

Структура капіталу поділяється на 30% - власні ресурси та 70% позикові ресурси на початок періоду, а на кінець 2022 р. структура змінилася і співвідношення становить 58:42, зміни у структурі власного капіталу відбулися за рахунок зростання нерозподіленого прибутку та статутного капіталу, який у структурі джерел фінансування діяльності на кінець періоду становив 37%.

Таблиця 2.3 — Оцінка балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. за вертикальним методом

Стаття балансу	На 31.12.2020 р.		На 31.12.2021 р.		На 31.12.2022 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Актив	2472,1	100	7650,5	100	8240	100
Необоротні активи	275,7	11,15	270,6	3,54	251,8	3,06
Оборотні активи	2196,4	88,85	7379,9	96,46	7988,2	96,94
Запаси	1019,3	41,23	1461,5	19,10	2874,6	34,89
Дебіторська заборгованість	1106	44,74	5822,2	76,10	5021,1	60,94
Грошові кошти	71,1	2,88	96,2	1,26	92,5	1,12
Пасив	2472,1	100	7650,5	100	8240	100
Власний капітал	751,9	30,42	2235,5	29,22	4776,6	57,97
Зареєстрований капітал	550	22,25	1550	20,26	3050	37,01
Нерозподілений прибуток	201,9	8,17	685,5	8,96	1726,6	20,95
Позиковий капітал	1720,2	69,58	5415	70,78	3463,4	42,03
Довгострокові зобов'язання	0	0,00	1000	13,07	2550	30,95
Поточні зобов'язання	1720,2	69,58	4415	57,71	913,4	11,08

Джерело: сформовано автором

Структуру активу та пасиву ТзОВ «Профі М» представимо на рис. 2.3 та 2.4.

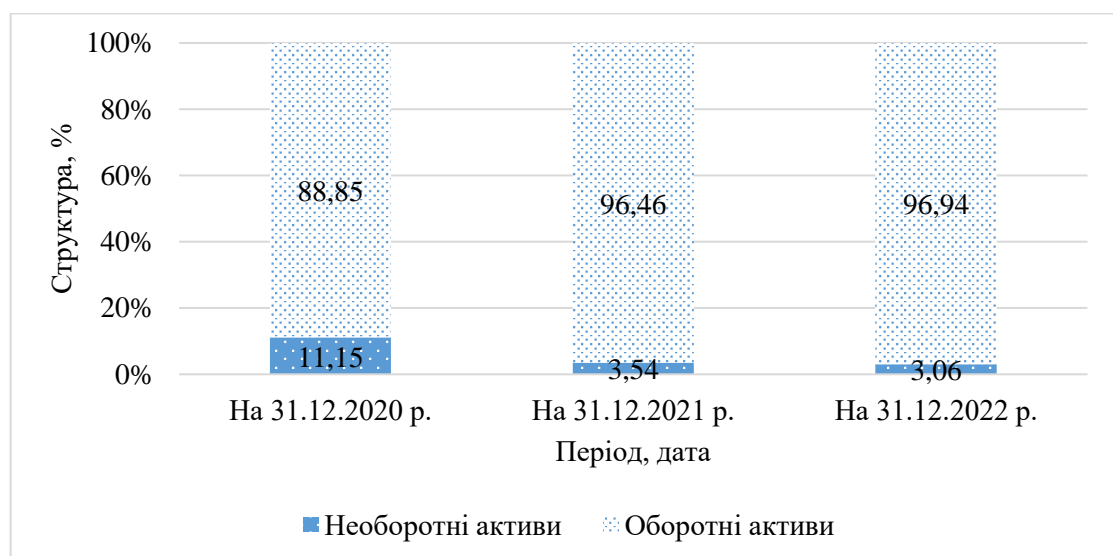

Рисунок 2.3 – Структура основних статей активу балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

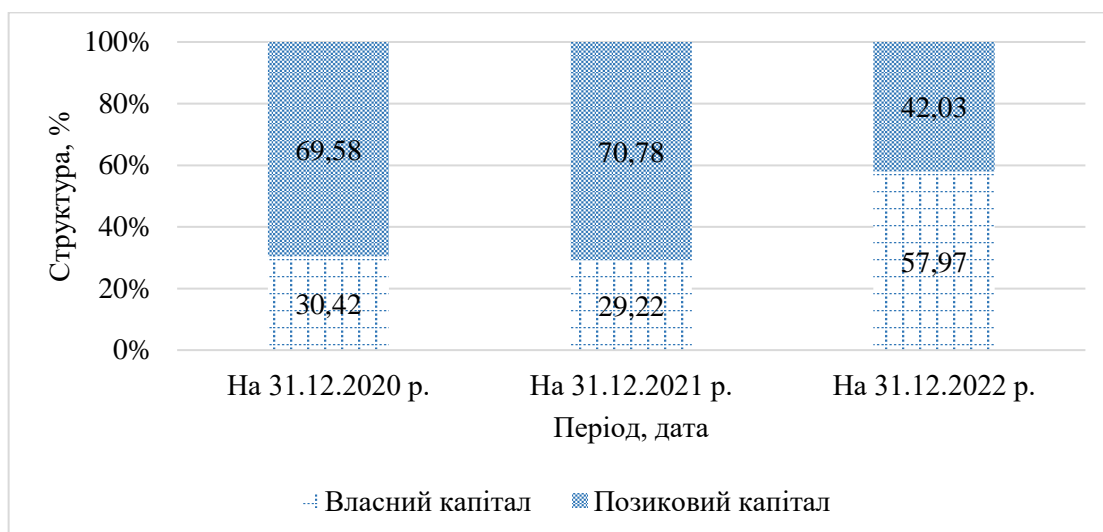

Рисунок 2.4 – Структура основних статей пасиву балансу ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Важливим етапом для оцінки фінансового стану підприємства є оцінювання фінансової стійкості та ліквідності за допомогою показників (табл. 2.4, 2.5).

Таблиця 2.4 — Показники фінансової стійкості ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показники	На 31.12.2020 р.	На 31.12.2021 р.	На 31.12.2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,30	0,29	0,58	0,28	90,59
Коефіцієнт фінансової залежності	0,70	0,71	0,42	-0,28	-39,60
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,30	0,42	0,89	0,58	192,34
Коефіцієнт фінансування	0,44	0,41	1,38	0,94	215,53

Джерело: сформовано автором

Розпочнемо аналіз із коефіцієнта фінансової незалежності (автономії), який характеризує ступінь незалежності від зовнішніх кредиторів. Як бачимо розраховані значення показують зростаючу динаміку від 0,3 до 0,58, що знаходиться в межах рекомендованих значень. Оберненою є динаміка

коефіцієнта залежності від кредиторів, його значення знизилося на 39,6% та досягло значення 0,42. Це означає, що позиковий капітал на кінець звітного періоду складає менше 50% всіх джерел фінансування.

Наступним важливим для підприємства є коефіцієнт фінансової стійкості, який характеризує питому вагу довготривалих джерел фінансування підприємства. Оскільки частка довгострокових джерел фінансування у структурі капіталу підприємства на кінець періоду зростає, тому значення даного показника на кінець періоду становить 0,89, що свідчить про стійкість ТзОВ «Профі М».

Зростає також в динаміці співвідношення власних та позикових ресурсів, адже на початок досліджуваного періоду таке співвідношення становило 0,44, що означає перевищення позиченого капіталу над власним, однак на кінець 2022 року співвідношення змінилося і становить 1,38, отже власний капітал перевищує позикові ресурси на 38%.

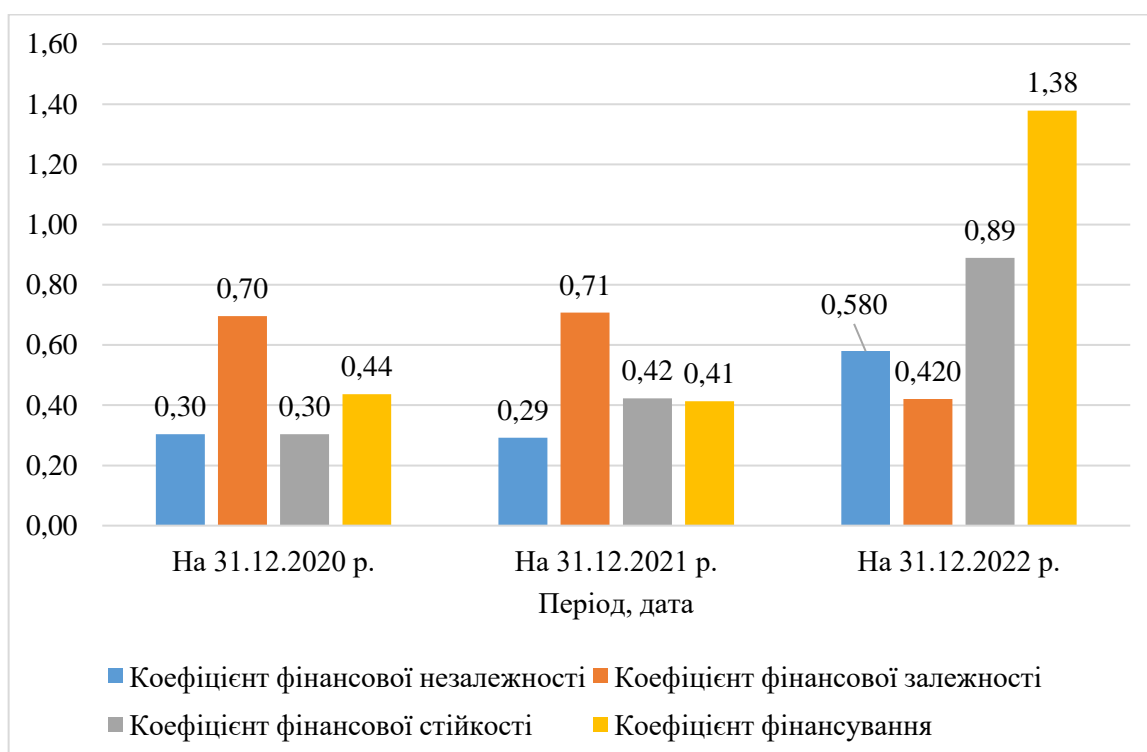

Рисунок 2.5- Динаміка показників фінансової стійкості ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2.5 — Показники ліквідності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показники	На	На	На	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
	31.12.2020 р.	31.12.2021 р.	31.12.2022 р.		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,02	0,10	0,06	145,01
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,68	1,34	5,60	4,91	718,15
Коефіцієнт покриття	1,28	1,67	8,75	7,469	584,94

Джерело: сформовано автором

Внаслідок росту оборотних активів, зростаючою є динаміка показників поточної та загальної ліквідності, крім того отримані значення на кінець аналізованого періоду суттєво перевищують рекомендовані норми. Таке перевищення пояснюється також зниженням обсягу поточних боргів на кінець 2022 р. Як було уже зазначено, грошові кошти становлять близько 1% у структурі активів, відповідно менше норми отримано значення абсолютної ліквідності, що є негативним явищем для підприємства адже вказує на його неплатоспроможність.

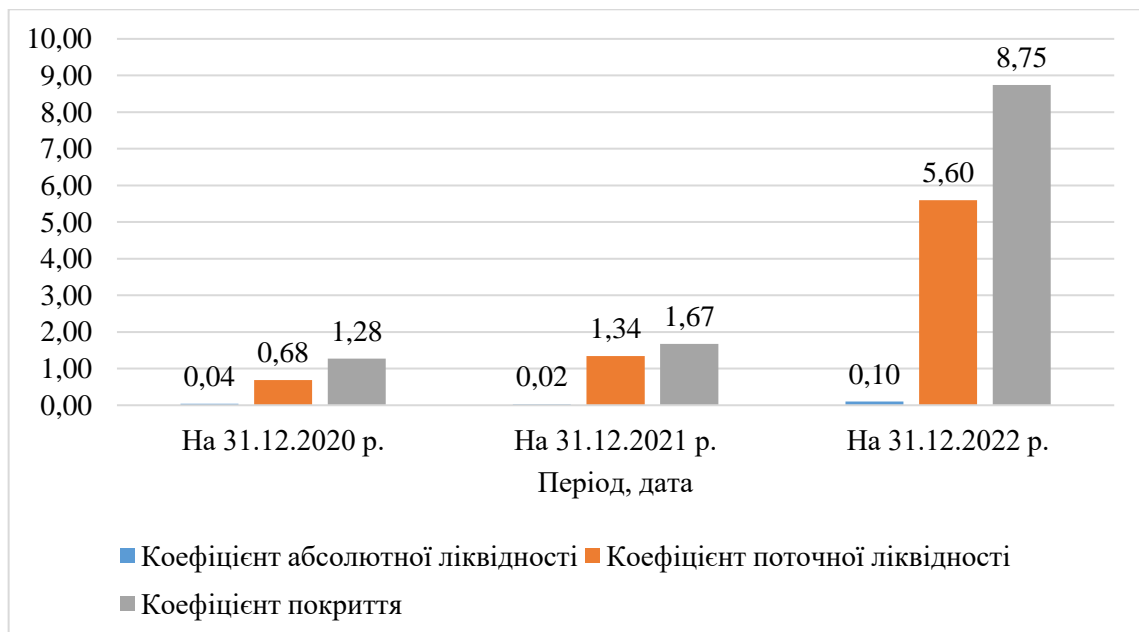

Рисунок 2.6 - Динаміка показників ліквідності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Для оцінки рівня активності ТзОВ «Профі М» на ринку, проведемо аналіз показників ділової активності (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 — Показники ділової активності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показники, тис грн	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	6,72	7,67	5,16	-1,56	-23,18
Коефіцієнт оборотності запасів	13,01	29,59	18,29	5,29	40,66
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,93	10,60	7,31	-7,62	-51,02
Коефіцієнт оборотності ГК	201,00	438,83	420,34	219,34	109,12
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	306,75	17,06	14,96	-291,79	-95,12
Тривалість одного обороту оборотних активів	54,32	47,61	70,72	16,40	30,18
Тривалість одного обороту запасів	28,07	12,33	19,95	-8,11	-28,90
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	24,44	34,44	49,90	25,46	104,15
Тривалість одного обороту грошових коштів	1,82	0,83	0,87	-0,95	-52,18
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	1,19	21,40	24,39	23,20	1949,93
Тривалість операційного циклу	54,32	47,61	70,72	16,40	30,18
Тривалість фінансового циклу	53,13	26,21	46,33	-6,81	-12,81

Джерело: сформовано автором

Негативною динамікою характеризуються показники ділової активності, адже більшість із них погіршуються в динаміці, тобто кількість оборотів складових оборотних активів знижується і, відповідно, тривалість 1 обороту зростає. Зокрема відзначимо приріст тривалості одного обороту дебіторської

заборгованості на 104,15%, що свідчить про перевищення темпів росту обсягу заборгованості клієнтів у порівнянні із зростанням виручки від реалізації продукції. Тому, підприємство повинно звертати увагу на таку динаміку, особливо у період воєнного стану, оскільки неплатоспроможність покупців може спричинити непогашення зобов'язань і вплине на обсяг активів та необхідність покриття безнадійної дебіторської заборгованості власними ресурсами.

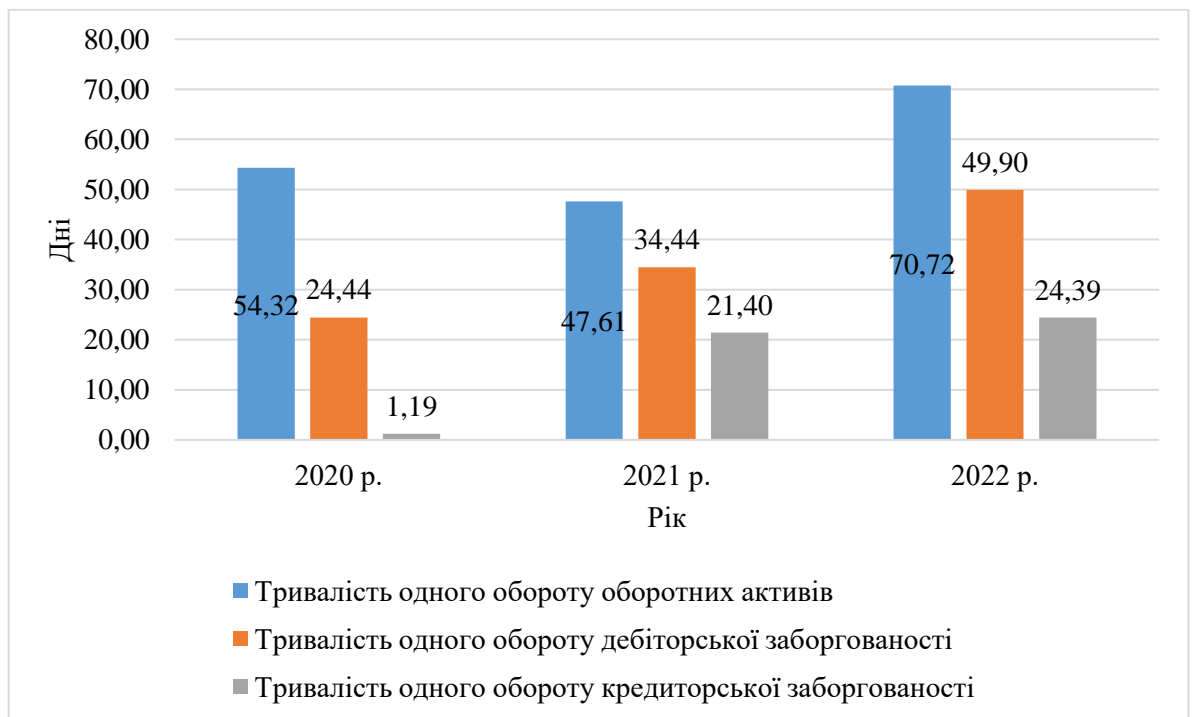

Рисунок 2.7 - Динаміка показників ділової активності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Отже, за підсумками проведеного аналізу фінансового стану ТзОВ «Профі М», зауважимо позитивну динаміку росту та розвитку підприємства, незважаючи на роботу в умовах воєнного стану. Це підтверджується приростом більшості основних фінансово-економічних показників, розрахованих показників фінансової стійкості та ліквідності, зростанням власного капіталу та залученням протягом аналізованого періоду довгострокових позикових кредитів.

2.2 Аналіз та оцінка прибутку й рентабельності ТзОВ «Профі М»

Для успішної оцінки ефективності управління прибутком компанії, варто провести аналіз формування прибутку, проаналізувати динаміку показників прибутку та оцінити рентабельність.

Розпочнемо дослідження із оцінки формування прибутку та фінансових результатів діяльності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 р.. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 — Формування фінансових результатів діяльності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показники, тис грн	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16150,4	36708,3	39659	23508,60	145,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15578,2	35014,3	35519,4	19941,20	128,01
Валовий прибуток	572,2	1694	4139,6	3567,40	623,45
Інші доходи	32,7	1167,1	2	-30,70	-93,88
Інші витрати	368,8	2271,4	2872	2503,20	678,74
Фінансовий результат до оподаткування	236,1	589,7	1269,6	1033,50	437,74
Податок на прибуток	42,5	106,1	228,5	186,03	437,74
Чистий прибуток	193,6	483,6	1041,1	847,47	437,74

Джерело: сформовано автором

Розглянувши фінансові результати підприємства за 2020-2022 рр. можна відзначити їх позитивну динаміку, адже дохід від реалізації продукції зріс на 23508,6 тис. грн. (приріст 145,56%). Позитивним є той факт, що собівартість зростає меншими темпами, ніж чистий дохід, та забезпечує формування валового прибутку на рівні 1694 тис. грн. у 2021 році проти 572,2 тис. грн. у 2020

році та 4139,6 тис. грн. у 2022 році. Неоднозначна динаміка щодо інших доходів, адже у 2021 році спостерігається ріст до рівня 1167,1 тис. грн та зниження до 2 тис. грн у 2022 р.

Чітку динаміку росту бачимо щодо інших витрат, тобто у 2020 р. їх сума становила 368,8 тис. грн, у 2021 році зростають до 2271,4 тис. грн, а у 2022 році продовжують ріст до 2872 тис. грн. Інші витрати зросли за період більш як у 7 разів.

Однак, незважаючи на ріст витрат, позитивну динаміку росту бачимо у фінансових результатах до оподаткування, а саме за період на 437,74%, тобто більш як у 5 разів. Детальніше динаміку показників прибутку представимо у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 — Динаміка показників прибутку ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Рік	Значення показника	Абсолютний приріст		Темпи росту, %	
		баз.	ланц.	баз.	ланц.
Валовий прибуток, тис. грн					
2020	572,2			100	100
2021	1694	1121,8	1121,8	296,05	296,05
2022	4139,6	3567,4	2445,6	723,45	244,37
Прибуток до оподаткування, тис. грн					
2020	236,10			100,00	100,00
2021	589,70	353,60	353,60	249,77	249,77
2022	1269,60	1033,50	679,90	537,74	215,30
Чистий прибуток, тис. грн					
2020	193,60			100,00	100,00
2021	483,55	289,95	289,95	249,77	249,77
2022	1041,07	847,47	557,52	537,74	215,30

Джерело: сформовано автором

Прибуток до оподаткування у 2020-2021 рр. показує приріст на 353,6 тис. грн. (що у відносному вираженні становить 249,77%), у 2021-2022 рр. приріст

становить 679,9 тис. грн. (215,3%), що свідчить про перевищення темпів росту доходів над витратами та вказує на зростання ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Аналогічною є динаміка росту чистого прибутку на 249,77% за 2021 рік та на 215,3% за 2022 рік. Загальний приріст чистого прибутку становить 537,74% (847,47 тис. грн).

Наочно динаміку показників прибутку представимо на рис. 2.7.

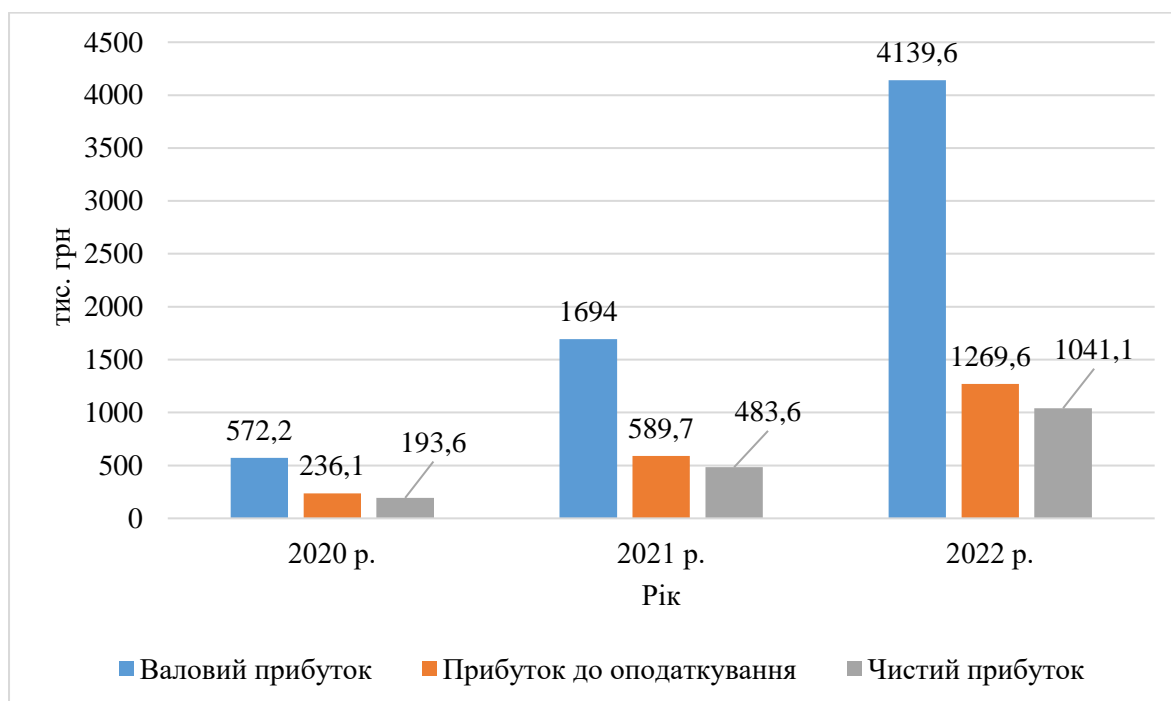

Рисунок 2.7 – Динаміка показників прибутку ТЗОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Аналіз прибутку варто доповнити показниками рентабельності, які характеризують ефективність діяльності та ефективність використання вкладених ресурсів. Розраховані показники рентабельності ТЗОВ «Профі М» зобразимо у табл. 2.9.

Відповідно до динаміки абсолютних показників прибутку ТЗОВ «Профі М», позитивною є динаміка показників прибутковості основної аналізованого підприємства, адже всі розраховані показники характеризуються ростом за

період. Зокрема на 6,9 проц. пункти або 194,61% зростає валова рентабельність діяльності.

Таблиця 2.9 — Показники рентабельності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Валова рентабельність діяльності	3,54	4,61	10,44	6,90	194,61
Рентабельність виробництва продукції	3,67	4,84	11,65	7,98	217,29
Рентабельність доходів	1,46	1,56	3,20	1,74	119,42
Рентабельність витрат	3,59	4,54	10,78	7,19	200,51
Рентабельність активів	7,62	9,55	13,10	5,49	72,02
Рентабельність власного капіталу	38,33	32,38	29,69	-8,63	-22,53
Рентабельність статутного капіталу	48,40	46,05	45,26	-3,14	-6,48

Джерело: сформовано автором

Найбільший приріст спостерігаємо щодо рентабельності виробництва продукції, а саме на 217,29% (7,98 проц. пункти). Така динаміка є позитивною для аналізованого підприємства, адже свідчить про вищий приріст валового прибутку при рості собівартості.

Співвідношення прибутку до оподаткування до доходів характеризує показник рентабельності доходів, який зростає за період більш як у 2 рази, від значення 1,46% і до рівня 3,2%. Отримане значення вказує, що на 1 грн отриманих доходів, підприємство отримує 3,2 коп. оподаткованого прибутку.

Вищим темпом росту характеризується показник рентабельності сукупних витрат, приріст якого на 200,51% за весь період. Отримане значення на кінець

періоду становить 10,78% та показує, що на 1 грн понесених витрат припадає 10,78% оподаткованого прибутку.

Динаміку показників рентабельності основної діяльності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. зобразимо на рис. 2.8.

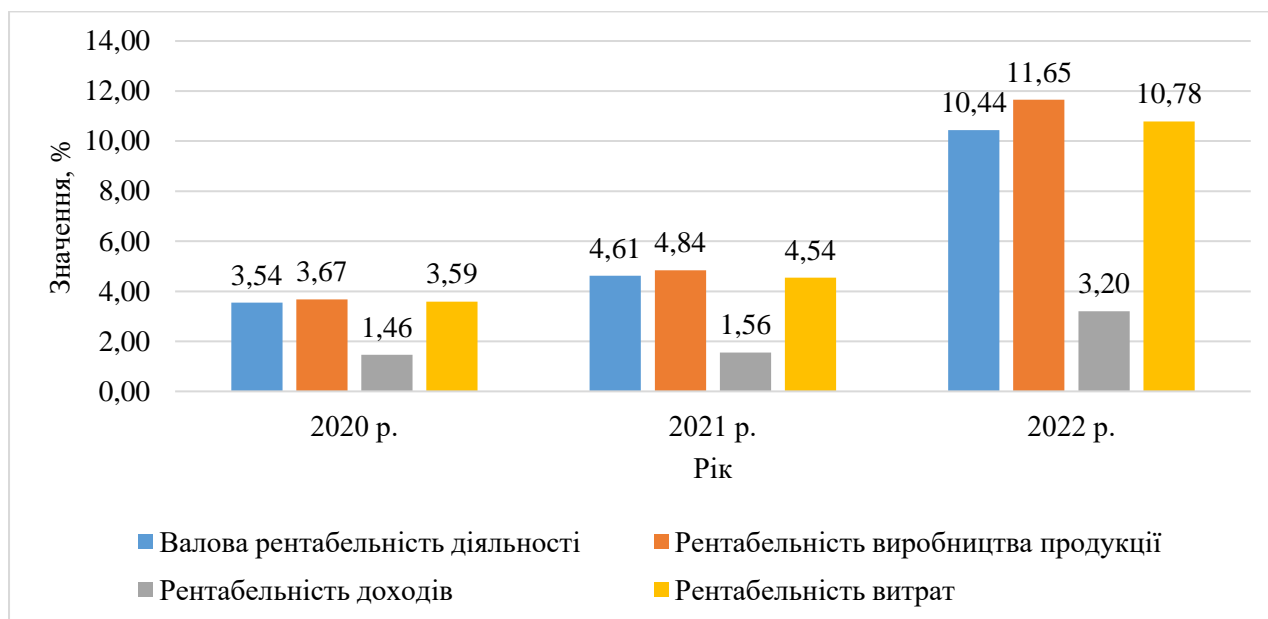

Рисунок 2.8 – Динаміка показників рентабельності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Щодо показників ефективності використання ресурсів, то їх динаміка неоднозначна, адже рентабельність активів зростає за період на 72,02%, що вказує на перевищення темпів росту чистого прибутку проти росту сукупних активів підприємства. Однак рентабельність власного капіталу та статутного капіталу характеризується спадною динамікою на 22,23% та 6,48% відповідно. Зауважимо, що отримане значення рентабельності власних ресурсів за 2020 рік становило 38,33%, за 2021 р. знизилася до 32,38%, а за 2022 рік продовжило зниження до рівня 29,69%. Зміна рівня ефективності використання статутного капіталу є дещо нижчою, адже зниження відбулося від значення 48,4% і до значення 45,26%, це вказує, що на 1 грн вкладених коштів власників припадає 45 коп. чистого прибутку.

Динаміку показників рентабельності використання ресурсів ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. зобразимо на рис. 2.9.

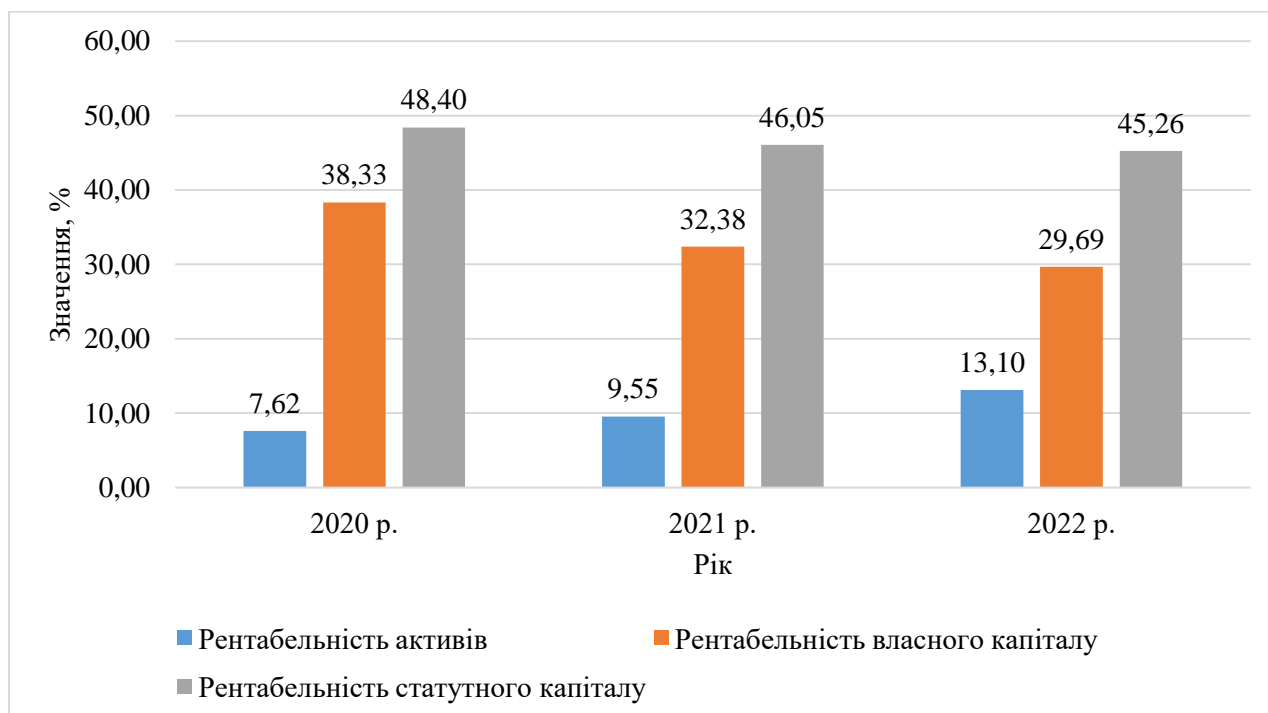

Рисунок 2.9 – Динаміка показників рентабельності ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Отже, за підсумками аналізу показників прибутку та рентабельності, варто зауважити значний приріст абсолютних показників прибутку, зокрема валового прибутку на 623,45%, оподаткованого прибутку та чистого прибутку на 437,74%. Аналогічною є динаміка рентабельності діяльності підприємства, адже валова рентабельність зростає на 195%, а рентабельність виробництва продукції зростає на 217%. Показники ефективності використання ресурсів характеризуються неоднозначною динамікою, адже рентабельність активів зростає за період на 72,02%, проте в результаті перевищення темпу росту власного капіталу над темпом росту чистого прибутку спостерігається зниження рентабельності власних ресурсів в динаміці на 22,53%.

2.3 Факторний аналіз прибутку ТзОВ «Профі М»

Згідно з методикою наведеною у попередньому розділі, проведемо факторний аналіз прибутку, для виявлення залежності результуючого показника (чистого прибутку) від факторів, що на нього впливають. Відповідно до запропонованої моделі на результуючий показник впливає факторів, значення та динаміку яких представимо у табл. 2.10 та на рис. 2.10.

Таблиця 2.10 — Фактори-показники, що впливають на чистий прибуток ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення, тис.грн	Темп приросту, %
				2022/2020	2022/2020
Середньооблікова чисельність працівників	8	11	13	5	62,50
Продуктивність праці	2018,8	3337,1	3050,7	1031,900	51,11
Мультиплікатор капіталу	4,495	4,936	2,102	-2,393	-53,23
Коефіцієнт автономії	0,304	0,292	0,580	0,276	90,59
Коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників	0,034	0,042	0,092	0,058	170,15
Коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції	0,965	0,954	0,823	-0,142	-14,68
Показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку	28,225	21,670	11,202	-17,023	-60,31
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	0,037	0,048	0,117	0,080	217,29
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,257	0,216	0,218	-0,040	-15,35

Джерело: сформовано автором

Згідно таблиці 2.10, зауважимо неоднозначні тенденції щодо факторів впливу на прибуток, адже серед показників є як показники із зростаючими тенденціями, так і з спадними. Зокрема найвищим темпом росту вирізняється валова рентабельність витрат, адже приріст даного показника становить 217,3%, тобто на 8 проц. пунктів (від 3,7% до 11,7%). Зростаючою динамікою характеризується співвідношення доходів до капіталу власників, приріст становить 170,15%.

Спадна динаміка спостерігається щодо показників мультиплікатора капіталу на 53,23%, рентабельності власного капіталу на 15,3% та окупності чистого доходу на 60,3%.

Динаміку показників впливу на чистий прибуток ТзОВ «Профі М» зобразимо на рис. 2.10.

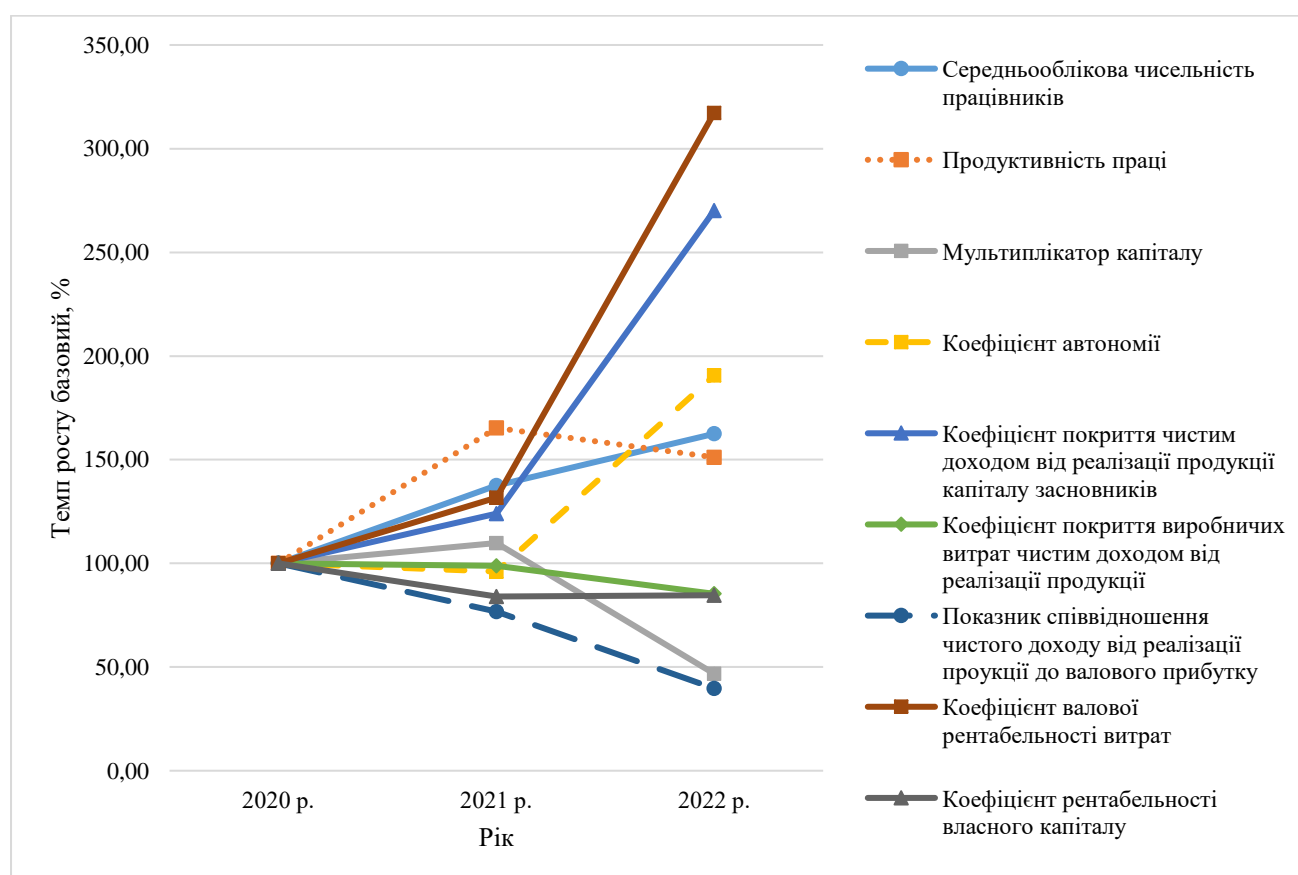

Рисунок 2.10 – Динаміка факторів-показників впливу на чистий прибуток ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр.

Джерело: сформовано автором

Для визначення впливу факторів на результуючий показник за 2020-2021 рр. побудуємо табл. 2.11.

Таблиця 2.11 — Факторний аналіз чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2020-2021 рр. за методом ланцюгових підстановок

Показник	У2020	Уум1	Уум2	Уум3	Уум4	Уум5	Уум6	Уум7	Уум8	У2021
Середньооблікова чисельність працівників, ос	8	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Продуктивність праці, тис. грн/ос	2018,8	2018,8	3337,1	3337,1	3337,1	3337,1	3337,1	3337,1	3337,1	3337,1
Мультиплікатор капіталу	4,49	4,495	4,495	4,936	4,936	4,936	4,936	4,936	4,936	4,936
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,304	0,304	0,304	0,304	0,292	0,292	0,292	0,292	0,292	0,292
Коефіцієнт автономії	0,034	0,034	0,034	0,034	0,034	0,042	0,042	0,042	0,042	0,042
Коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників	0,965	0,965	0,965	0,965	0,965	0,965	0,954	0,954	0,954	0,954
Показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	21,670	21,670	21,670
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,048	0,048
Коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,216
Значення чистого прибутку, тис. грн	193,60	266,20	440,03	483,22	464,23	575,60	569,20	437,00	575,60	483,60
Зміна чистого прибутку під впливом факторів, тис. грн		72,60	173,83	43,18	-18,99	111,37	-6,40	-132,2	138,60	-92,00

Джерело: сформовано автором

В таблиці 2.11 представлено вплив факторів-показників на результуючий показник (чистий прибуток), при цьому зауважимо, що вплив на зміну є прямим, тобто при зростанні показника впливу, результуючий показник зростає, і навпаки при зниженні фактору, результуючий показник знижується.

Тому, за отриманими даними, варто зауважити, що найбільший вплив на зміну чистого прибутку чинить зростання продуктивності праці, тобто приріст продуктивності праці на 1318,3 тис. грн/ос. впливає на приріст чистого прибутку на 173,83 тис. грн.

Також на приріст чистого прибутку на суму 138,6 тис. грн. та отримання максимального значення на рівні 575,6 тис. грн. впливає зростання валової рентабельності витрат на 1,1 проц. пункт, що є позитивним явищем для підприємства.

При цьому варто зазначити, що негативною є динаміка зниження показника співвідношення чистого доходу і валового прибутку, що спричинило зниження обсягу чистого прибутку на 132,2 тис. грн.

Графічно вплив факторів-показників на результуючий показник зобразимо на рис. 2.11.

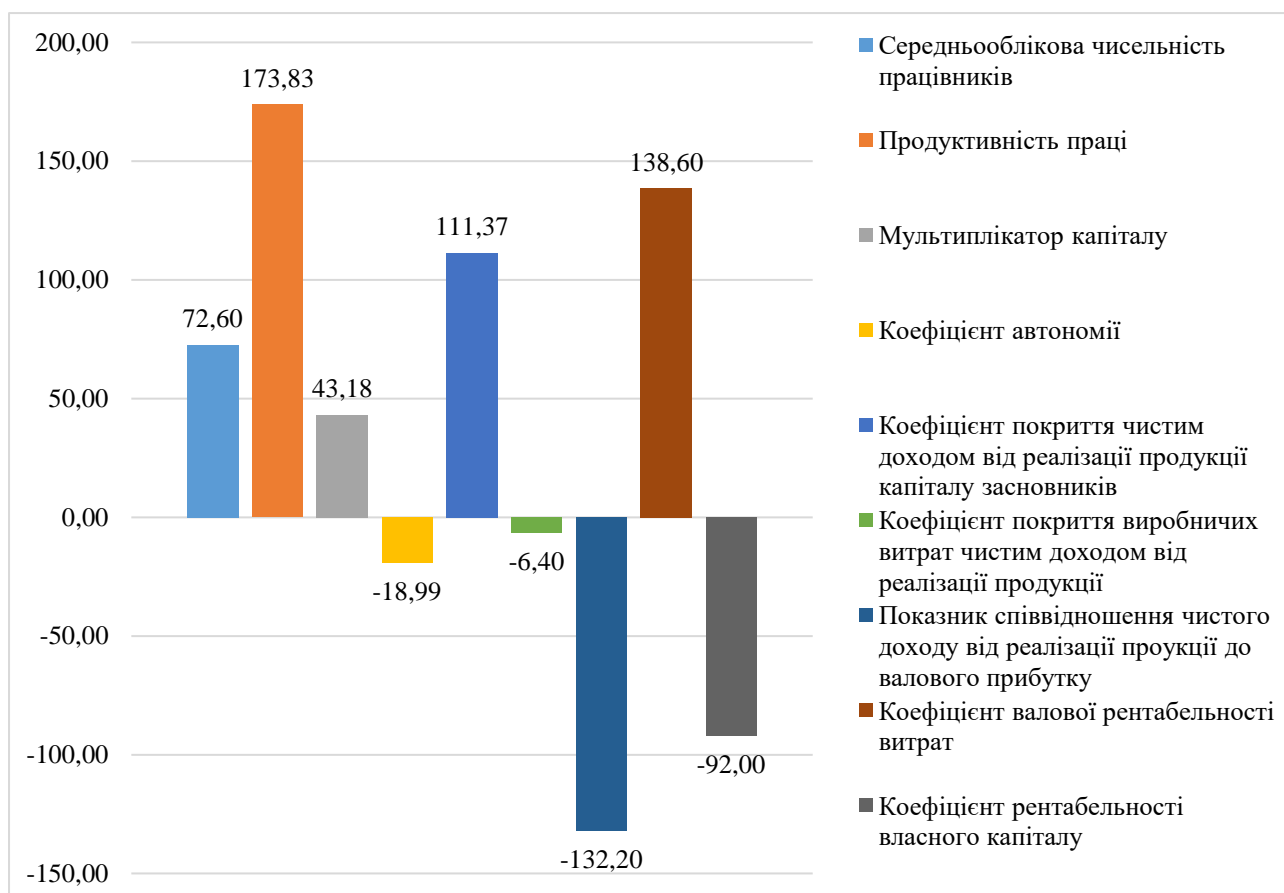

Рисунок 2.11 – Зміна чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2020-2021 рр. під впливом факторів

Джерело: сформовано автором

Для визначення впливу факторів на результуючий показник за 2021-2022 рр. побудуємо таблицю 2.12.

Таблиця 2.12 — Факторний аналіз чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2021-2022 рр. за методом ланцюгових підстановок

Показник	У2021	У _{ум1}	У _{ум2}	У _{ум3}	У _{ум4}	У _{ум5}	У _{ум6}	У _{ум7}	У _{ум8}	У2022
Середньооблікова чисельність працівників, ос	11	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Продуктивність праці, тис. грн/ос	3337,1	3337,1	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7
Мультиплікатор капіталу	4,936	4,936	4,936	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,292	0,292	0,292	0,292	0,580	0,580	0,580	0,580	0,580	0,580
Коефіцієнт автономії	0,042	0,042	0,042	0,042	0,042	0,092	0,092	0,092	0,092	0,092
Коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників	0,954	0,954	0,954	0,954	0,954	0,954	0,823	0,823	0,823	0,823
Показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку	21,670	21,670	21,670	21,670	21,670	21,670	21,670	11,202	11,202	11,202
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	0,048	0,048	0,048	0,048	0,048	0,048	0,048	0,048	0,117	0,117
Коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції	0,216	0,216	0,216	0,216	0,216	0,216	0,216	0,216	0,216	0,218
Значення чистого прибутку, тис. грн	483,60	571,53	522,47	222,50	441,41	961,76	829,82	428,97	1033,37	1041,1
Зміна чистого прибутку під впливом факторів, тис. грн		87,93	-49,05	-299,97	218,91	520,35	-131,94	-400,85	604,39	7,79

Джерело: сформовано автором

Згідно з даними таблиці 2.12, найбільший вплив на зміну чистого прибутку досліджуваного підприємства чинить зростання валової рентабельності витрат. Відтак, приріст валової рентабельності витрат на 6,9 проц. пункти спричинює приріст чистого прибутку за аналізований період на 604,39 тис. грн. при цьому, зауважимо, що досягається максимальне значення чистого прибутку на рівні 1033,37 тис. грн.

На зниження обсягу чистого прибутку впливає зниження показника співвідношення чистого доходу від реалізації продукції і валового прибутку. Зазначимо, що зниження зазначеного співвідношення на 10,5 пунктів (48,3%) впливає на зниження обсягу чистого прибутку на 400,85 тис. грн., що у відносному вираженні становить 48,3%

Графічно вплив факторів-показників на результуючий показник зобразимо на рис. 2.12.

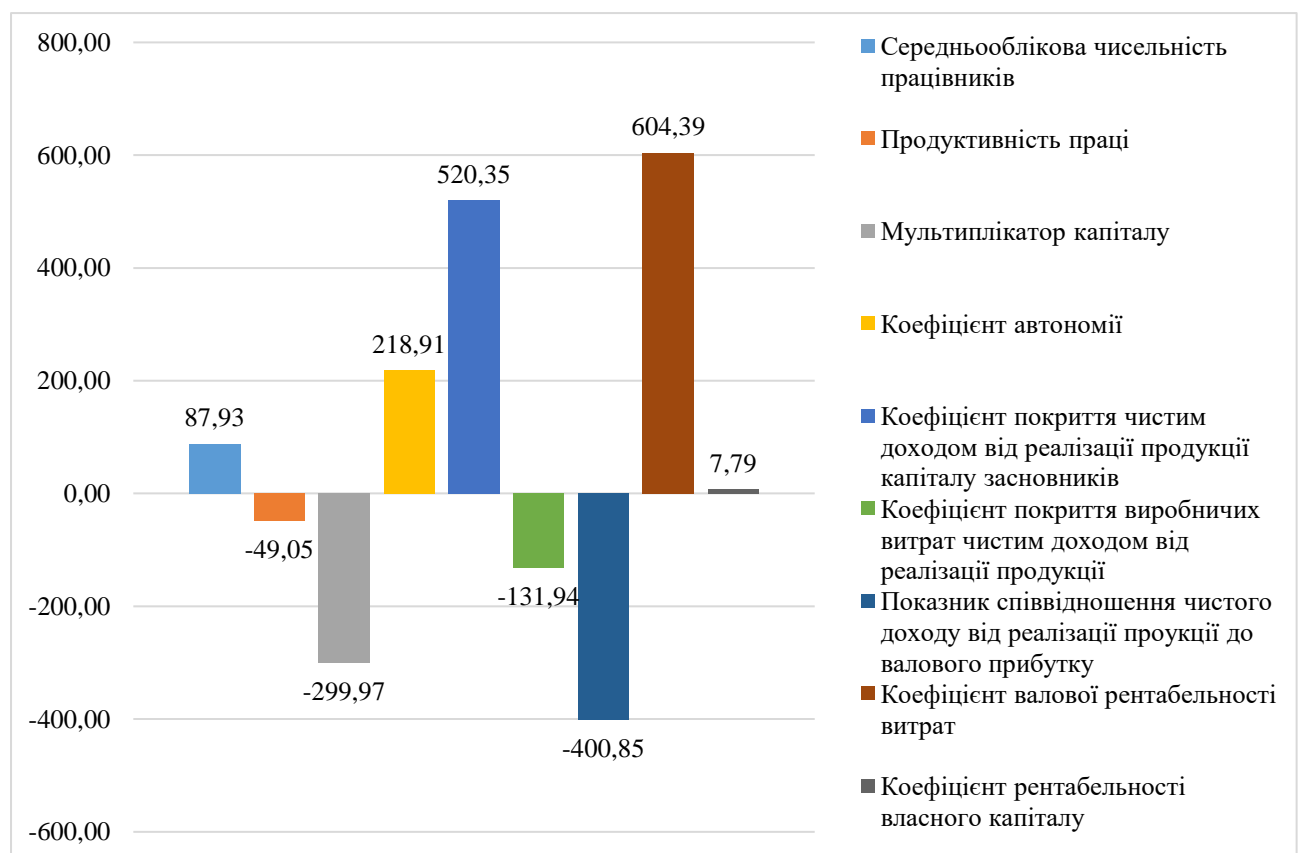

Рисунок 2.12 – Зміна чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2021-2022 рр. під впливом факторів

Джерело: сформовано автором

Для визначення впливу факторів на результуючий показник за 2020-2022 рр. побудуємо таблицю 2.13.

Таблиця 2.13 — Факторний аналіз чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. за методом ланцюгових підстановок

Показник	Y2020	Yум1	Yум2	Yум3	Yум4	Yум5	Yум6	Yум7	Yум8	Y2022
Середньооблікова чисельність працівників, ос	8	13	13	13	13	13	13	13	13	13
Продуктивність праці, тис. грн/ос	2018,8	2018,8	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7	3050,7
Мультиплікатор капіталу	4,495	4,495	4,495	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102	2,102
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,304	0,304	0,304	0,304	0,580	0,580	0,580	0,580	0,580	0,580
Коефіцієнт автономії	0,034	0,034	0,034	0,034	0,034	0,092	0,092	0,092	0,092	0,092
Коефіцієнт покриття чистим доходом від реалізації продукції капіталу засновників	0,965	0,965	0,965	0,965	0,965	0,965	0,823	0,823	0,823	0,823
Показник співвідношення чистого доходу до валового прибутку	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	28,225	11,202	11,202	11,202
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,037	0,117	0,117
Коефіцієнт покриття виробничих витрат чистим доходом від реалізації продукції	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,257	0,218
Значення чистого прибутку, тис. грн	193,60	314,60	475,41	222,33	423,73	1144,72	976,71	387,64	1229,95	1041,1
Зміна чистого прибутку під впливом факторів, тис. грн		121,00	160,81	-253,08	201,40	720,99	-168,01	-589,07	842,31	-188,79

Джерело: сформовано автором

Відповідно до отриманих даних, зауважимо, що найбільший вплив на зміну чистого прибутку чинять два фактори: валова рентабельність витрат та коефіцієнт окупності чистого доходу.

При цьому зазначимо, що приріст валової рентабельності витрат на 8 проц. пунктів спричинює приріст чистого прибутку за аналізований період на 842,31 тис. грн. при цьому, зауважимо, що досягається максимальне значення чистого прибутку на рівні 1229,95 тис. грн. з усіх представлених періодів.

Оберненим є вплив показника співвідношення чистого доходу від реалізації продукції і валового прибутку, зокрема зниження коефіцієнта окупності чистого доходу на 17 пунктів впливає на зниження обсягу чистого прибутку на 589,07 тис. грн.

Графічно вплив факторів-показників на результуючий показник зобразимо на рис. 2.13.

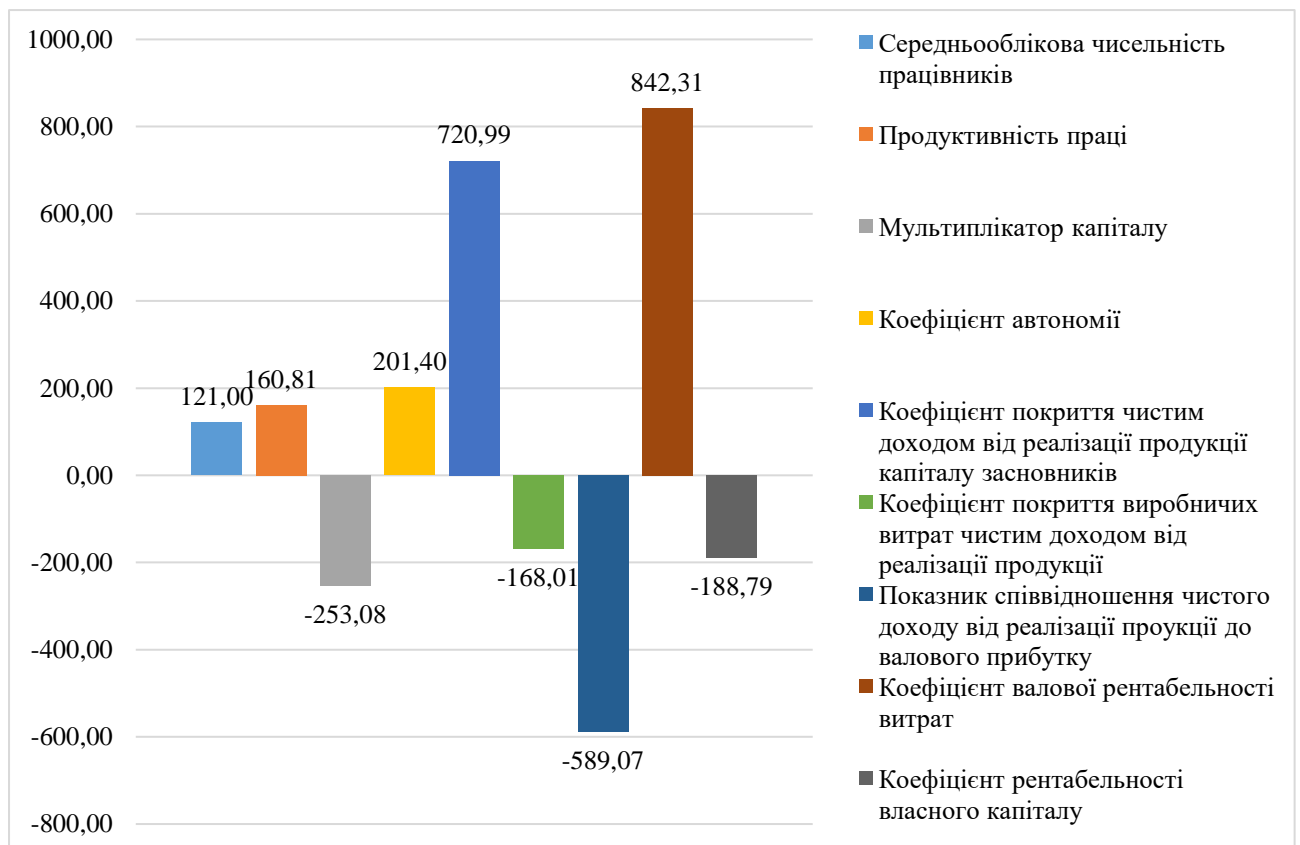

Рисунок 2.13 – Зміна чистого прибутку ТзОВ «Профі М» за 2020-2022 рр. під впливом факторів

Джерело: сформовано автором

Оскільки встановлено, що найбільший вплив на зміну показника чистого прибутку чинить показник валової рентабельності витрат, проведемо прогнозний аналіз впливу зазначеного коефіцієнта та визначимо резерв зростання значення чистого прибутку у 2023 р. та 2024 р. Для цього використаємо два методи прогнозування: метод із застосуванням функції Тренд та метод екстраполяції тренду (табл. 2.14 та рис. 2.14).

Таблиця 2.14 —Прогнозування коефіцієнту валової рентабельності витрат ТзОВ «Профі М» на 2023 р. та 2024 р. із застосуванням функції Тренд у MS Excel

Показник	2020	2021	2022	2023 прогнозне	2024 прогнозне
Коефіцієнт валової рентабельності витрат	0,037	0,048	0,117	0,147	0,187

Джерело: сформовано автором

За результатами прогнозування із використанням функції Тренд у MS Excel прогнозне значення коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2023 рік становить 0,147, а на 2024 рік становить 0,187, тобто спостерігаємо приріст даного показника.

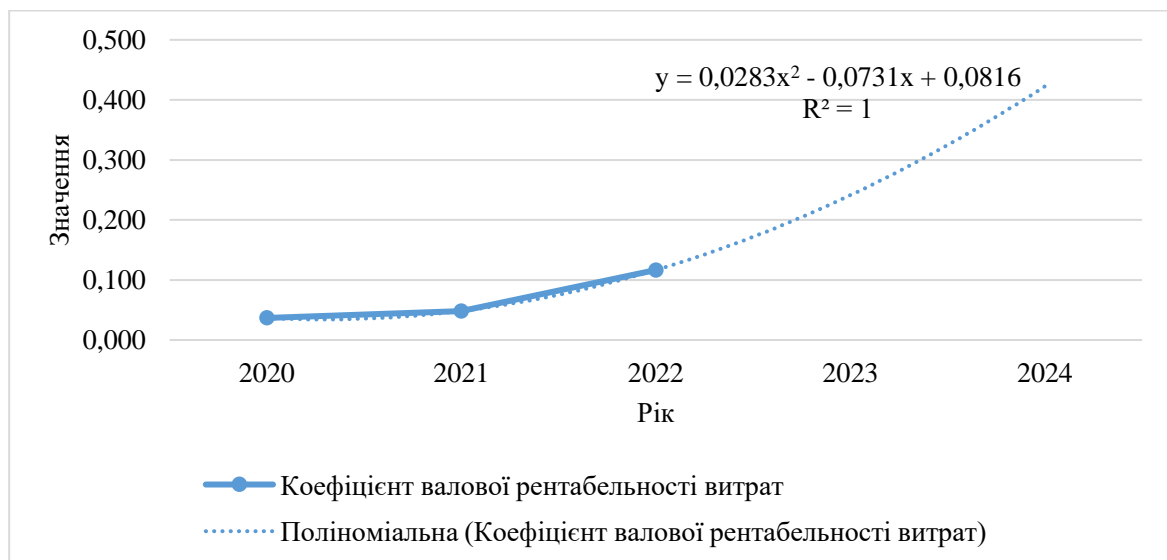

Рисунок 2.14 – Прогнозування коефіцієнту валової рентабельності витрат ТзОВ «Профі М» на 2023 р. із застосування методу екстраполяції тренду

Джерело: сформовано автором

Розрахуємо прогнозне значення коефіцієнту валової рентабельності витрат (Y) на 2023 р. та 2024 р. за отриманими рівняннями:

$$Y_{2023} = 0,0283 \cdot 4^2 - 0,0731 \cdot 4 + 0,0816 = 0,242$$

$$Y_{2024} = 0,0283 \cdot 5^2 - 0,0731 \cdot 5 + 0,0816 = 0,424$$

За цим методом також спостерігається приріст коефіцієнту валової рентабельності витрат і значення отримано на рівні 0,242.

Врахуємо прогнозоване значення коефіцієнту валової рентабельності витрат для розрахунку прогнозного обсягу чистого прибутку (ЧПпр) та визначення резервів росту чистого прибутку за умови незмінності всіх інших факторів:

$$\begin{aligned} \text{ЧПпр}_{2023} &= 13 \cdot 3050,7 \cdot 2,102 \cdot 0,58 \cdot 0,092 \cdot 0,823 \cdot 11,202 \cdot 0,242 \cdot 0,218 = \\ &= 2161,92 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

$$\Delta \text{ЧПпр}_{2023/2022} = 2161,92 - 1041,1 = 1120,76 \text{ тис. грн}$$

$$\begin{aligned} \text{ЧПпр}_{2024} &= 13 \cdot 3050,7 \cdot 2,102 \cdot 0,58 \cdot 0,092 \cdot 0,823 \cdot 11,202 \cdot 0,424 \cdot 0,218 = \\ &= 3790,6 \text{ тис. грн} \end{aligned}$$

$$\Delta \text{ЧПпр}_{2024/2023} = 3790,6 - 2161,92 = 1628,7 \text{ тис. грн}$$

Отже, приріст чистого прибутку внаслідок зростання коефіцієнту валової рентабельності витрат на 0,125 становитиме 1120,76 тис. грн, тобто більш як у 2 рази.

Отже, за підсумками проведеного факторного аналізу, варто зауважити, що найбільший вплив на зміну показника чистого прибутку чинить показник валової рентабельності витрат, підвищення якого на 8 проц. пунктів спричинює приріст чистого прибутку на 842,31 тис. грн. при цьому, досягається максимальне значення чистого прибутку на рівні 1229,95 тис. грн. з усіх представлених періодів. При здійсненні прогнозування коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2023 р., встановлено приріст прогнозного значення показника до рівня 0,242, яке в свою чергу спричиняє приріст обсягу чистого

прибутку на 1120,76 тис. грн. Прогнозне значення коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2024 р. на рівні 0,424, спричиняє приріст обсягу чистого прибутку на 1628,7 тис. грн. Отже, проведений аналіз свідчить, що значну увагу керівництву підприємства варто приділяти показникам формування прибутку, зокрема приросту валового прибутку та зниження собівартості виробництва продукції.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз фінансового стану ТзОВ «Профі М», вказує на позитивну динаміку росту та розвитку підприємства, незважаючи на роботу в умовах воєнного стану. Це підтверджується приростом більшості основних фінансово-економічних показників, розрахованих показників фінансової стійкості та ліквідності, зростанням власного капіталу та залученням протягом аналізованого періоду довгострокових позикових кредитів.

За підсумками аналізу показників прибутку та рентабельності, варто зауважити значний приріст абсолютних показників прибутку, зокрема валового прибутку на 623,45%, оподаткованого прибутку та чистого прибутку на 437,74%. Аналогічною є динаміка рентабельності діяльності підприємства, адже валова рентабельність зростає на 195%, а рентабельність виробництва продукції зростає на 217%. Показники ефективності використання ресурсів характеризуються неоднозначною динамікою, адже рентабельність активів зростає за період на 72,02%, проте в результаті перевищення темпу росту власного капіталу над темпом росту чистого прибутку спостерігається зниження рентабельності власних ресурсів в динаміці на 22,53%.

Здійснення факторного аналізу, дало змогу встановити, що найбільший вплив на зміну показника чистого прибутку чинить показник валової рентабельності витрат, підвищення якого на 8 проц. пунктів спричинює приріст чистого прибутку на 842,31 тис. грн. при цьому, досягається максимальне значення чистого прибутку на рівні 1229,95 тис. грн. з усіх представлених періодів. При здійсненні прогнозування коефіцієнту валової рентабельності

витрат на 2023 р., встановлено приріст прогнозного значення показника до рівня 0,242, яке в свою чергу спричиняє приріст обсягу чистого прибутку на 1120,76 тис. грн. Прогнозне значення коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2024 р. на рівні 0,424, спричиняє приріст обсягу чистого прибутку на 1628,7 тис. грн. Отже, проведений аналіз свідчить, що значну увагу керівництву підприємства варто приділяти показникам формування прибутку, зокрема приросту валового прибутку та зниження собівартості виробництва продукції.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Зарубіжний досвід формування і використання прибутку підприємств та його адаптація до вітчизняних умов

У фінансових системах зарубіжних країн важливим фактором є визначення прибутку, який відображає ефективність використання капіталу власника. У цьому контексті прибуток розглядається як приріст власного капіталу протягом певного періоду, а виробничі ресурси оцінюються за строком повернення вкладених коштів, поділяючи їх на необоротні та оборотні. Діяльність розглядається не як процес розширеного відтворення, а як спрямоване витрачання капіталу з метою його збільшення.

Для визначення обсягів прибутку використовуються різні методи, такі як «витрати-випуск» за моделлю В. Леонтьєва, балансовий метод, який базується на рівності активів, власного капіталу і поточних зобов'язань, та метод визначення фінансового результату як зміни вартості чистих активів на початку і вкінці звітного періоду.

Закордонна практика рекомендує метод порівняння доходів і витрат, в той час як інші методи застосовуються для суб'єктів господарювання зі спрощеною системою оподаткування. Один з таких методів враховує прибуток як різницю між залишками активів і пасивів, технічно розглядаючи це як різницю сум на активних і пасивних рахунках, яка стає можливою через закриття операційних рахунків на дату складання балансу.

Наступний метод визначення прибутку на основі зміни чистих активів за певний період є технічно простим та зрозумілим, оскільки не вимагає працевмісних обрахунків показників виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) та їх собівартості. При цьому, нарощення вартості чистих активів відбувається в результаті залучення капіталу шляхом емісії цінних паперів або позичання коштів у банку та в інших кредиторів; переоцінки активів на дату

складання балансу; вилучення прибутку засновниками та погашення зобов'язань [32].

Як економічна категорія, прибуток визначається як різниця між сукупною доходами та сукупними витратами підприємства. Перевищення валових сукупних доходів над сукупними витратами є можливим завдяки створенню додаткової вартості. Додаткова вартість виступає у вигляді збільшення вартості товару відносно витрат на його виробництво, як прирощування всього авансового капіталу [33].

Визначення прибутку за методом «витрати-випуск» передбачає два способи. Перший спосіб називається лінійним, тобто відбувається порівняння обсягів випуску готової продукції, товарів, послуг з минулими витратами та відображення новоствореної вартості. Іншим способом передбачено відображення обсягів витрачання підприємством ресурсів та понесення витрат у напрямі новоствореної вартості за її елементами. Елементами новоствореної вартості є [34]:

- заробітна плата з відрахуванням на соціальний захист;
- податки і нарахування, включені до витрат підприємства згідно з чинним законодавством;
- амортизаційні відрахування;
- відрахування на створення резервів забезпечення оборотних коштів, ризиків та витрат;
- інші експлуатаційні витрати (види діяльності, які визначено статутом підприємства: виробнича, торгівельна, будівельна тощо).

У деяких країнах з розвинутою ринковою економікою при визначенні прибутку широко використовується багатоступенева форма розрахунку, яка схематично представлена на рис. 3.1.

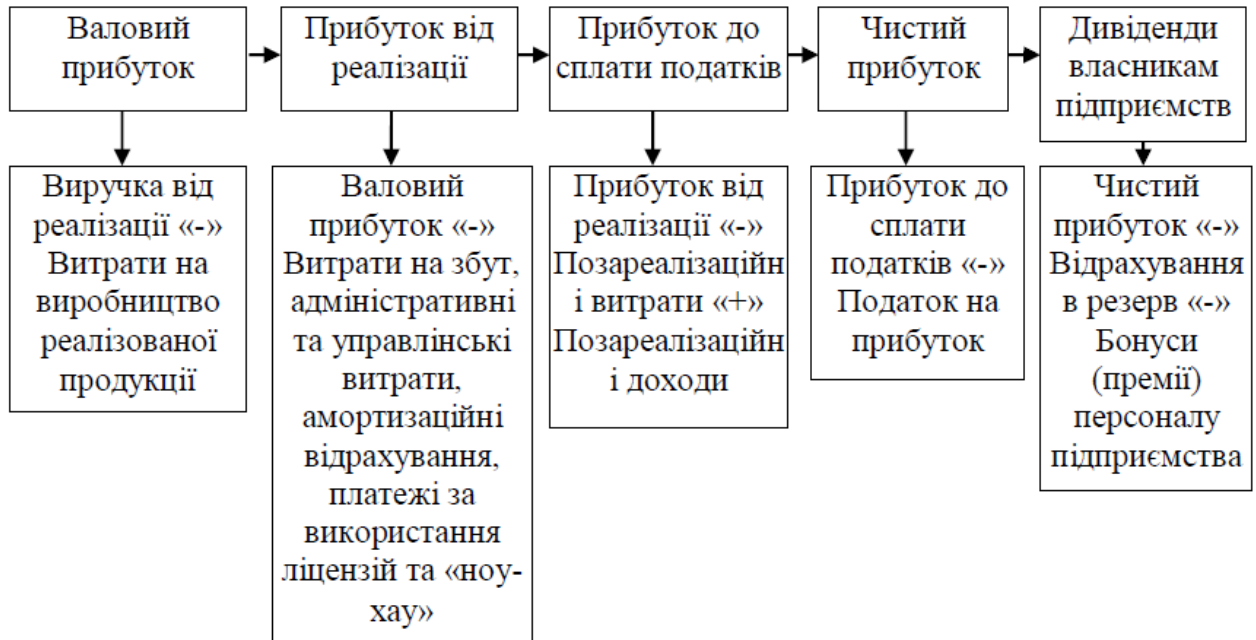

Рисунок 3.1 – Багатоступенева форма формування та розподілу прибутку на основі зарубіжного досвіду [35]

Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого господарюючого суб'єкту, не залежно від виду діяльності чи форми власності, є отримання позитивного кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. У теперішній час одним із розповсюджених методів розрахунку прибутку залишається прямий розрахунок. За допомогою прямого методу визначається прибуток від реалізації продукції, що займає найбільшу питому вагу в складі прибутку як різниця між виручкою від реалізації продукції (без податку на додану вартість і акцизу) і повною собівартістю. Тобто, обсяг одержуваного прибутку залежить від виручки від реалізації продукції та її собівартості. Для встановлення фінансових ресурсів велике значення має правильне визначення виручки від реалізації [36].

Порядок розподілу та використання прибутку зарубіжних корпорацій фіксується в статуті підприємства і визначається положенням, що розробляється відповідними підрозділами економічних служб і затверджується керівним органом корпорації. Відповідно до статуту корпорації можуть складати кошториси витрат, які фінансуються з прибутку, або утворювати фонди спеціального призначення: фонди нагромадження (фонд розвитку виробництва

або фонд виробничого і науково-технічного розвитку, фонд соціального розвитку) і фонди споживання (фонд матеріального заохочення). Нормативи відрахувань від прибутку у фонди спеціального призначення встановлюються самою корпорацією за погодженням із засновником.

Корпорації мають права приймати рішення про розподіл свого чистого прибутку загальними зборами учасників товариства щокварталу, раз на півроку або раз на рік, визначаючи:

- розмір чистого прибутку, що підлягає розподілу;
- обсяг розподіленого чистого прибутку за напрямками;
- форму виплати;
- дату виплат, визначальну термін, протягом якого товариство зобов'язане виконати своє зобов'язання з виплат з чистого прибутку.

Весь прибуток, що залишається в розпорядженні корпорації, поділяється на дві частини. Перша збільшує майно корпорації і бере участь в процесі накопичення. Друга характеризує частку прибутку, що використовується на споживання. При цьому необов'язково весь прибуток, який спрямовується на нагромадження, використовувати повністю. Залишок прибутку, не використаної на збільшення майна, має важливе резервне значення і може бути в наступні роки направлений на покриття можливих збитків, фінансування різних витрат.

Об'єктом розподілу є прибуток підприємства до оподаткування. Під його розподілом розуміється направлення прибутку в бюджет і по статтях використання в корпорації. Законодавчо розподіл прибутку регулюється в тій її частині, яка надходить до бюджетів різних рівнів у вигляді податків та інших обов'язкових платежів. Визначення напрямків витрачання прибутку, що залишається в розпорядженні корпорації, структури статей її використання знаходиться в компетенції корпорації [37].

З прибутку, що залишається в розпорядженні корпорацій (чистого прибутку) відповідно до законодавства та установчих документів, корпорації можуть створювати фонд нагромадження, фонд споживання, резервний фонд та інші спеціальні фонди і резерви - тобто, по суті, призвести самострахування на випадок форс-мажорних обставин [38]. Загалом, значний вплив на формування

і розподіл прибутку здійснює податкове навантаження. У більшості країн Західної Європи, США чинна податкова система більш жорстка, а ставки оподаткування вищі, ніж в Україні.

Таблиця 3.1 – Податкове навантаження у країнах з розвинутою ринковою економікою [39]

Країна	Податкове навантаження, %
Австрія	41,9
Великобританія	36,6
Норвегія	43,4
Італія	43,3
Німеччина	36,2
Франція	43,6
Швеція	48,2
Данія	48,9
Україна	41,7

Із таблиці 3.1 видно, що у 2022 р. рівень податкового навантаження в Україні становив 41,7%. Найвища питома вага податків у ВВП у таких країнах, як Данія і Швеція. У них склалася достатньо раціональна й ефективна система розподілу і використання зібраних коштів на соціальні цілі. Порівнюючи показник податкового навантаження України з іншими країнами з розвинутою ринковою економікою, можемо побачити, що даний показник у нашій державі є середнім.

Варто також згадати про вплив пільг на розподіл податкового навантаження. Для платників податків, які не мають пільг і виконують свої платіжні зобов'язання, податковий тиск є удвічі більшим. Через це податкові зобов'язання нерівномірно розподіляються між галузями економіки і підприємствами.

Таблиця 3.2 – Ставки податку на прибуток підприємств у країнах світу в 2022 р., %

Країна	Податок на прибуток (юридичні особи)	Країна	Податок на прибуток (юридичні особи)
Угорщина	9% - 19%	Бельгія	25%
Данія	22%	Нідерланди	25,8%
Греція	22%	Чехія	19%
Польща	19%	Франція	28%
Ірландія	12.5%	Словаччина	21%
Португалія	21%	Естонія	20%
Італія	24%	Австрія	24%
Іспанія	25%	Болгарія	10%
Латвія	20%	Німеччина	15%
Литва	15%	Румунія	16%

Джерело: сформовано автором за [39]

Як бачимо з даних таблиці 3.2, ставки податку у країнах з розвинутою ринковою економікою дуже різноманітні. Це залежить від специфіки та орієнтації податкової політики у цих країнах. В Україні головним прямим податком юридичних осіб є податок на прибуток підприємств. У нашій державі основна частка податкового навантаження лягає на підприємства. Податкова конкуренція є одним із напрямків реформування податків на доходи в постсоціалістичних країнах – нових членах ЄС. Вона спрямована на створення найсприятливіших умов для залучення прямих іноземних інвестицій. Наслідком цієї конкуренції стало зниження ставок податку на прибуток в Польщі з 34% до 19%, в Латвії – з 25% до 15%, в Литві – з 29% до 15%. Порядок нарахування (розрахунку оподаткованого прибутку) однаковий (із загальної суми доходу підприємства віднімаються витрати). Але при розрахунку прибутку до

оподаткування та при визначенні сукупних витрат проводяться стимулюючі заходи.

Так, у США, де ставка податку на прибуток становить 15-39% (федеральний) та 0-12% (місцевий), до витрат належать всі дивіденди від цінних паперів, які перебувають у власності місцевих дочірніх компаній. Діють також пільги при проведенні прискореної амортизації, інноваційних заходів, науково-дослідних робіт. Особлива знижка діє в тих випадках, коли підприємство застосовує різні альтернативні види сировини та електроенергії, надається пільговий кредит, коли компанії застосовують обладнання, яке працює на сонячній енергії або на енергії вітру. Але при цьому в США застосовуються і підвищені ставки, коли підприємство отримує занадто високі прибутки, коли воно стає монополістом (наприклад, при продажу нафти), тобто в цьому разі податки стають частково елементом антимонопольного регулювання з боку держави. У Великобританії розмір податку на прибуток дорівнює 33%. Але для малих підприємств застосовується зменшена ставка – 25%. Причому малі підприємства визначаються за ознакою розміру отриманого прибутку. При визначенні прибутку до оподаткування від валових доходів віднімаються всі витрати, пов'язані з науково-дослідними роботами. Нафтодобувні підприємства, навпаки, крім податку за основною ставкою, вносять до бюджету ще 50% доходу, який у них залишається [40].

Особливості в оподаткуванні прибутку мають місце і в Німеччині. Так, тут встановлена ставка податку на прибуток, у розмірі 29,89%. Широко застосовується прискорена амортизація, яка дає змогу в перший рік придбання обладнання списувати до 50% його вартості, а в перші три роки – до 80% [41].

У Франції існує податок на чистий прибуток, при цьому прибуток визначається з урахуванням усіх його операцій. Він розраховується як різниця між доходами підприємства та витратами, пов'язаними з виробничою діяльністю. Основна ставка оподаткування – 31%. Знижені ставки встановлюються на прибуток від землекористування та від вкладів у цінні папери (до 15%). Коли підприємство має у звітному році збитки, то їх можна відраховувати з чистого

прибутку наступних років, а в деяких випадках – з чистого прибутку попередніх років. Основою для розрахунку прибутку є його річний розмір. У кінці року кожне підприємство складає декларацію про доходи, яку подає в податкову адміністрацію до 1 квітня наступного після звітного року. Упродовж року до визначення кінцевих річних розрахунків підприємство вносить квартальні платежі [42].

Як можна вбачити з наведеного, в кожній країні існує податок на прибуток, проте його особливості відображають економічну політику, мету та завдання кожної держави.

Ще однією проблемою є те, що вітчизняний бізнес намагається використовувати різноманітні законні та незаконні методи для уникнення сплати податків. На відміну від нашої країни, в багатьох зарубіжних країнах (наприклад, в країнах Європейського союзу та США) сплата податків вважається престижною. Тому нам необхідно зменшити податкове навантаження, щоб економічні суб'єкти були готові віддавати до бюджету обґрунтовану частину своїх доходів, а також створити умови, за яких сплата податків буде необхідною та обов'язковою.

Сучасна практика оподаткування сьогодні в тренді світових фіскальних тенденцій. Було обрано шлях поступового зменшення ставки податку на прибуток. Зокрема, з 1 квітня 2018 р. ставка податку на прибуток становила 23%, з 1 січня 2019 р. - 21%, з 1 січня 2020 р. - 19%, з січня 2021 р. - 18% і ця ставка залишилася чинною і на сьогоднішній день [43].

Для підвищення ефективності з управління прибутками для вітчизняних підприємств необхідно поступово знижувати податкове навантаження, використовуючи міжнародний досвід, адаптуючи його до специфіки та умов розвитку нашої країни, створювати умови, в яких майже неможливо буде ухилитися від сплати податкових зобов'язань, що призведе до поступового збільшення надходжень до державного бюджету та підприємства матимуть змогу нарощувати прибутки, формувати фонди розвитку підприємства.

Розподіл прибутку після оподаткування (чистого прибутку) є виключною компетенцією власників (учасників, акціонерів) організації.

Основними напрямками розподілу прибутку є:

- виплата дивідендів акціонерів (частки прибутку учасникам товариства, товариства);
- спрямування прибутку до фондів накопичення (реінвестування в розвиток виробництва);
- спрямування прибутку до фондів заохочення працівників;
- спрямування прибутку до резервних фондів (формування резервного капіталу);
- спрямування прибутку на благодійні цілі.

Переважними напрямками розподілу є виплата дивідендів та реінвестування прибутку. Дослідження загальних тенденцій щодо проведення дивідендної політики акціонерними товариствами в світі дозволило виявити певні тенденції.

За даними аналітиків, у США більшість корпорацій сплачують дивіденди і спрямовують на ці цілі суттєву частку чистого прибутку. Так, вивчення стану дивідендних виплат за галузевою належністю показало, що підприємства видобувні – вугільні та газодобувні – спрямовували на сплату дивідендів в середньому 87% та 71% чистого прибутку відповідно. Нафтовидобувні підприємства сплатили до 38% прибутку, а будівельні підприємства – в середньому 21-25%. Загалом промислові підприємства США в середньому сплачують до 45% чистого прибутку [44, с. 48].

Отже, у формування прибутку знаходять пряме відображення всі аспекти діяльності підприємства: рівень використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; собівартість реалізованої продукції та її якість; обсяг реалізації, реалізаційні ціни; продуктивність праці; особливості технології та організації виробництва; державне регулювання розвитку галузі тощо.

Розглянувши особливості формування та розподілу прибутку на зарубіжних підприємствах, можна сказати, що надзвичайно важливо впровадити

в практику фінансового управління його визначення різними методами, а не лише методом «витрати-випуск». Саме з концепції прибутку як приросту власного капіталу впливає можливість його розрахунку як приросту чистих активів, або як різниці суми залишків активних і пасивних рахунків.

Запропоновані закордонні кращі практики свідчать, що податок на прибуток можна використати стимулятором або дестимулятором як підвищення інвестиційної привабливості підприємства так і результативності його економічного розвитку або соціальної захищеності працівників. Фіскальна функція податку на прибуток залишається значною, однак актуальними є такі функції вказаного податку як регуляторна й стимуляційна. Тому актуальним на сьогодні залишається є не лише номінальне зменшення податкового навантаження, а й оптимізація системи оподаткування та використання кращих практик світового досвіду.

3.2 Напрями удосконалення системи управління прибутком підприємств

Під управлінням прибутком підприємства розуміють побудову системи управління, що враховує тактичні та стратегічні аспекти управління, спрямована на підвищення кінцевих результатів діяльності суб'єкта господарювання, яку розглядають як сутність взаємопов'язаних елементів, кожний з яких відіграє певну роль, спільна дія котрих забезпечує досягнення механізму отримання прибутку.

Система управління значною частиною вітчизняних підприємств налічує багато недоліків, таких як: управління, яке базується лише на поточних цілях та досягненні максимальних кінцевих результатів в короткотерміновому періоді, відсутність елементів стратегічного управління, зокрема при розподілі та використанні прибутку, відсутність планування та системи прогнозування, а також нехтування недопустимо низькими показниками платоспроможності та високими фінансовими ризиками діяльності, що призводять до збитковості [45].

Таким чином, система управління прибутком повинна бути логічно пов'язана із загальною системою управління підприємством, тому що прийняття управлінських рішень у всіх сферах діяльності підприємства прямо або опосередковано буде впливати на рівень прибутку, який, надає нові можливості і джерела фінансування для розвитку підприємства. Це дозволить, в свою чергу, збільшити не лише доходи підприємства, а і доходи його власників і працівників. На величину прибутку впливає сукупність багатьох факторів, які необхідно враховувати в процесі управління. Ці фактори умовно поділяють на дві великі групи: зовнішні (тобто ті, які не залежать від підприємства) та внутрішні (ті, на які підприємство може впливати) [46].

Згідно проведеного аналізу прибутку та прибутковості діяльності, встановлено, що основний вплив на зростання обсягу прибутку, а відтак і прибутковості чинять фактори зростання доходів та зниження витрат. Запропонуємо заходи довгострокового характеру з підвищення прибутку досліджуваного ТзОВ «Профі М» (рис. 3.2).

Для реалізації запропонованих заходів та успішного комплексного управління прибутком, необхідністю є удосконалення системи управління прибутком підприємства

Система управління прибутком підприємства є сукупністю конкретних методик, технологій, способів та прийомів обґрунтування управлінських фінансових рішень стосовно формування затрат та доходів підприємства, а також форм їх виконання з метою забезпечення прийняттого рівня рентабельності фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства [47].

Незважаючи на різноманітні підходи, вчені виділяють п'ять обов'язкових (загальноприйнятих) складових елементів системи управління прибутком підприємства: політика підприємства стосовно управління прибутком, концепція управління прибутком, механізм управління прибутком, інформаційна система, методи аналізу та планування прибутку (рис. 3.3).

Рисунок 3.2 - Заходи з підвищення прибутку ТзОВ «Профі М»

Джерело: сформовано автором

Для реалізації ефективного управління прибутком підприємств, необхідно розробити відповідний механізм управління, який дасть змогу забезпечити успішне досягнення його головної мети та завдань шляхом комплексної реалізації функцій, принципів, важелів, методів, інструментів управління прибутком у процесі функціонування даного механізму. Тому найкраще задовольнити такі вимоги можливо шляхом побудови механізму управління прибутком підприємства та забезпечення його ефективного функціонування у загальній системі менеджменту суб'єкта господарювання.

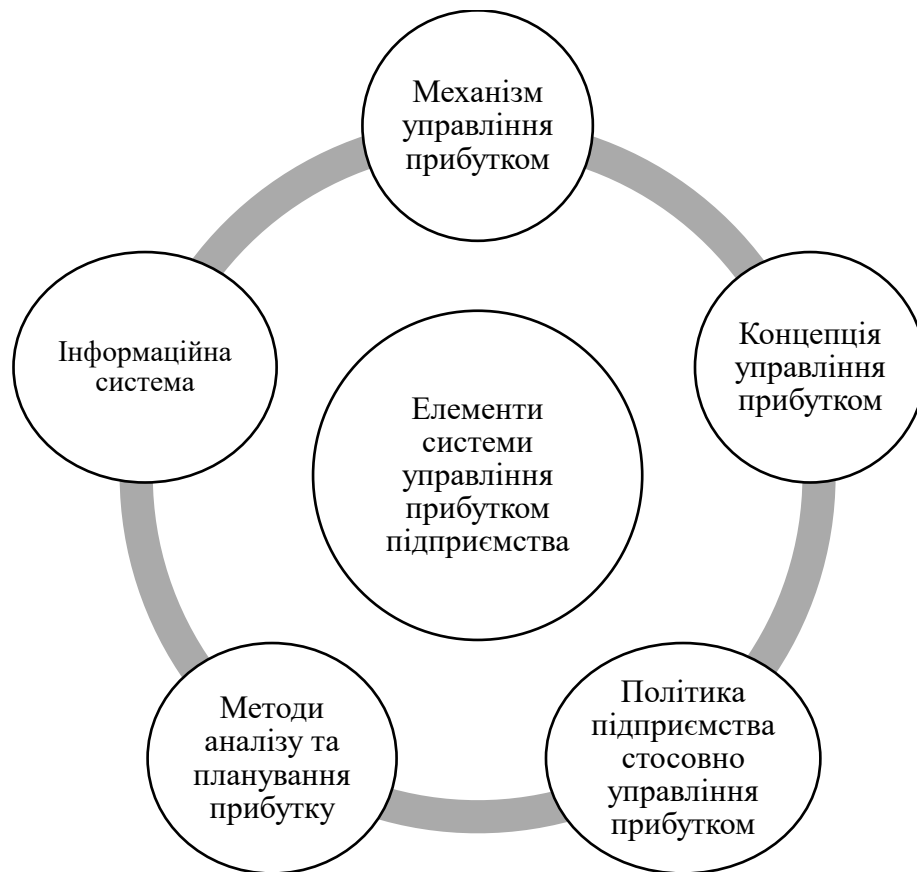

Рисунок 3.3 - Складові елементи системи управління прибутком підприємства

Джерело: узагальнено автором

Механізм управління прибутком підприємства – це інтегрована у загальний процес менеджменту динамічна система, функціонування якої забезпечується шляхом застосування відповідних методів, важелів, інструментів та процедур, що дає змогу здійснювати комплексний управлінський вплив на прибуток, спрямований на стійке підвищення його якості, прибутковості, досягнення фінансової рівноваги підприємства для забезпечення його довгострокового економічного розвитку.

Головна мета механізму управління прибутком підприємства полягає у забезпеченні максимізації розміру прибутку шляхом ефективного управління ним, яке передбачає стійке підвищення його якості, прибутковості, досягнення фінансової рівноваги підприємства, що сприяє довгостроковому

економічному розвитку останнього. Для успішного досягнення зазначеної мети було обґрунтовано низку ключових завдань функціонування даного механізму, які відповідають завданням управління прибутком підприємства:

–забезпечення максимізації прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства;

–забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку та допустимим рівнем ризику;

–підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізація складу та структури обігових коштів;

–забезпечення виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;

–досягнення високого рівня якості прибутку за процесами його формування;

–забезпечення формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період;

–створення умов для збільшення ринкової вартості підприємства, яка визначається рівнем капіталізації прибутку;

–розробка ефективних програм, які передбачають зацікавленість персоналу в кінцевих результатах діяльності підприємства та підвищення продуктивності праці персоналу підприємства;

–досягнення збільшення величини прибутку підприємства за рахунок зростання якості та конкурентоспроможності товарів на ринку тощо [47-50].

Таким чином, в узагальненому вигляді вирішення завдань управління формуванням прибутку підприємства зводиться до збільшення прибутку за рахунок зростання обсягів та (або) розширення напрямів діяльності, або ж за рахунок зниження витрат. Зауважимо, що крім управління формуванням прибутку, вагому роль відіграє управління його розподілом та використанням (рис. 3.4).

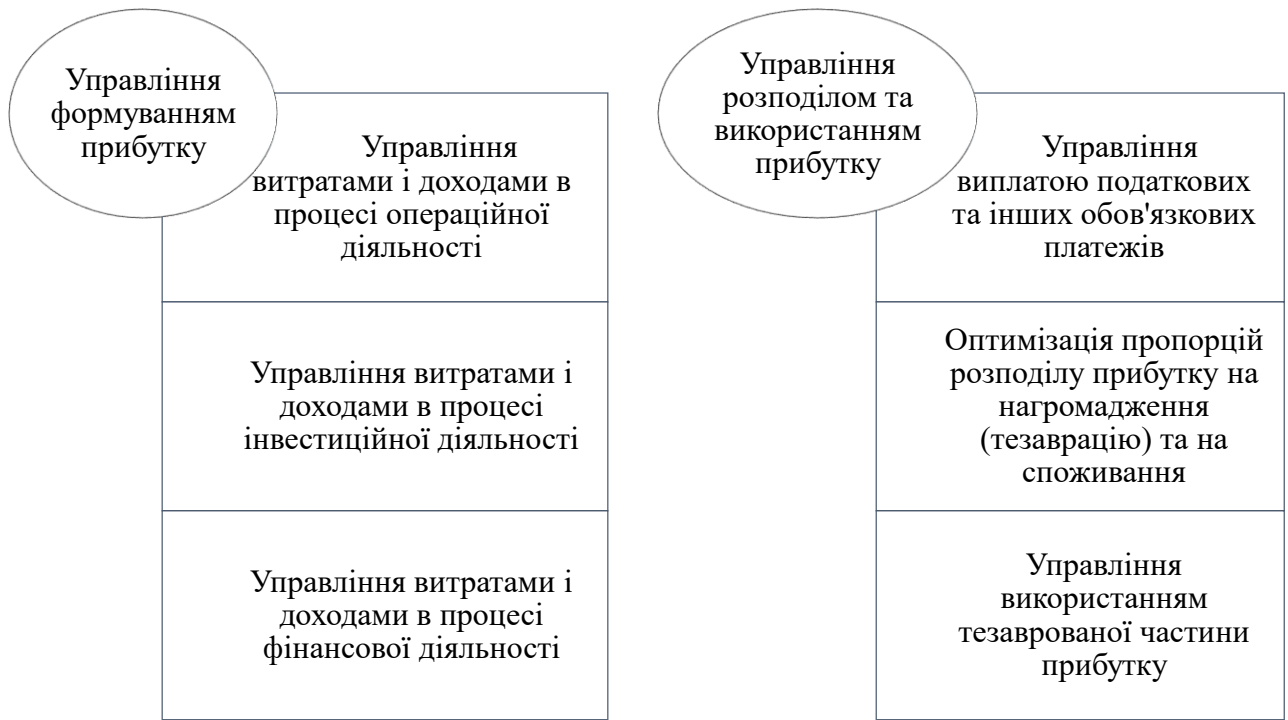

Рисунок 3.4 – Схема багаторівневої функціональної системи об'єктів управління прибутком підприємства

Джерело: сформовано на основі [51]

Для забезпечення ефективного комплексного управління прибутком підприємства основною умовою є успішне досягнення головної мети та ключових завдань даного механізму. Реалізація зазначеної умови відбувається шляхом забезпечення взаємоузгодженої комплексної взаємодії основних елементів механізму управління прибутком, зокрема: головної мети, ключових завдань, об'єктів, суб'єктів та основних функцій. Логіка такої взаємодії полягає в тому, що суб'єкти управління прибутком підприємства забезпечують успішне досягнення головної мети та ключових завдань управління прибутком шляхом реалізації однойменного набору функцій в процесі розробки, ухвалення і виконання обґрунтованих управлінських рішень, які відповідним чином впливають на об'єкт управління прибутком. Функції є способом реалізації основних цілей та завдань процесу управління.

До складу основних функцій системи управління прибутком належать [52]:

- розроблення цілеспрямованої комплексної політики управління прибутком;
- формування ефективних інформаційних систем, які забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання прибутку підприємства;
- проведення аналізу формування, розподілу і використання прибутку;
- здійснення планування процесу формування, розподілу і використання прибутку;
- розроблення ефективної стимулюючої системи щодо формування прибутку та його ефективного використання;
- здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих рішень у галузі формування і використання прибутку.

Досягнення головної мети та вирішення головних завдань функціонування механізму управління прибутком підприємства відбувається шляхом реалізації функцій управління прибутком на основі врахування низки відповідних принципів.

На сьогодні сформульовано основні принципи формування системи управління прибутком, а саме [53]:

1. Принцип інтеграції із загальною системою управління підприємством. Передбачає узгодженість цілей системи управління прибутком і стратегічних цілей розвитку підприємства, адже процес управління прибутком охоплює всі аспекти діяльності підприємства та є результатом його діяльності.
2. Принцип безперервності, що пояснюється необхідністю постійного функціонування системи управління прибутком, оскільки діяльність підприємств має безперервний характер.
3. Принцип системності, тому що метою розроблення управлінських рішень з питань управління прибутком підприємства є досягнення найбільшого економічного ефекту при існуючих ресурсних обмеженнях.
4. Принцип комплексності. Він забезпечує високу результативність формування та використання прибутку підприємством загалом.

5. Принцип динамічності управління, що вимагає швидке пристосування системи управління прибутком до постійних змін зовнішнього й внутрішнього середовища.

6. Принцип варіативності підходів до розробки окремих управлінських рішень. Полягає в розробленні та аналізі альтернативних сценаріїв розвитку господарської діяльності підприємства та прийняття на їх основі управлінських рішень стосовно управління прибутком.

7. Принцип орієнтації на стратегічні цілі розвитку підприємства.

Важливою умовою ефективного функціонування механізму управління прибутком підприємством є наявність підсистеми забезпечення, яка включає основні напрями комплексного забезпечення для дієвої реалізації інших підсистем управління прибутком у процесі функціонування механізму управління прибутком підприємства. Підсистема процедур управління прибутком підприємства виступає головним елементом у структурі механізму управління прибутком, який найбільше впливає на ефективність функціонування даного механізму. Реалізація процедур управління прибутком у відповідному механізмі відбувається шляхом застосування стратегії та інструментарію управління підприємством для ухвалення обґрунтованих рішень щодо здійснення комплексного управління впливу для забезпечення ефективного процесу управління прибутком підприємства.

Підсистема моніторингу і контролю є базовим елементом структури та важливою умовою забезпечення ефективного функціонування механізму управління прибутком підприємств, функціонування якої забезпечується шляхом узгодженої взаємодії наступних її складових: системи внутрішнього аудиту; результати зовнішніх перевірок, аудиту; способи, методи, інструменти контролю, які використовують суб'єкти управління прибутком у механізмі управління прибутком підприємств.

В основі побудови комплексної та цілісної структури механізму управління прибутком підприємства має бути функціонально-ресурсний підхід, оскільки саме він формує раціональне підґрунтя для забезпечення

ефективного функціонування механізму управління прибутком у довгостроковій перспективі. Структура такого механізму (рис. 3.5) передбачає наявність комплексу взаємопов'язаних підсистем управління прибутком, узгоджена взаємодія яких сприяє успішному досягненню основної мети, реалізації ключових завдань функціонування механізму управління прибутком підприємства в загальній системі менеджменту підприємства.

Рисунок 3.5 – Концептуальна схема механізму управління прибутком підприємства

Джерело: запропоновано автором

Отже, ефективна система управління прибутком сприяє стабільному функціонуванню та розвитку підприємства через: підвищення рівня добробуту власників підприємства; забезпечення приросту ринкової вартості підприємства; підвищення його інвестиційної привабливості; здійснення розподілу прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства; забезпечення ефективного впливу на трудову активність працівників, що здійснюється шляхом участі працівників у розподілі прибутку; підвищення рівня платоспроможності підприємства; зменшення ризиків діяльності; реалізацію соціального розвитку підприємства; поповнення фінансових ресурсів підприємства тощо.

Система управління прибутком має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку, який, у свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників. Ефективна система управління прибутком підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати намічені цілі та завдання, сприяє стійкому розвитку підприємства та забезпечує його ефективну діяльність.

Механізм управління прибутком підприємства є ключовою складовою загальної системи менеджменту підприємства, функціонування якої значною мірою впливає на ефективність цієї системи, успішність реалізації стратегічних цілей та досягнення довгострокового розвитку економіки підприємства. Впровадження механізму управління прибутком підприємства у практику менеджменту підприємства є важливим прогресивним кроком, який дозволяє забезпечити ефективний процес управління прибутком підприємства, спрямований на стійке підвищення прибутковості, платоспроможності, досягнення фінансової рівноваги та економічного розвитку суб'єктів господарювання у довгостроковому періоді.

Висновки до розділу 3

Розглянувши особливості формування та розподілу прибутку на зарубіжних підприємствах, можна сказати, що надзвичайно важливо впровадити в практику фінансового управління його визначення різними методами, а не лише методом «витрати-випуск». Саме з концепції прибутку як приросту власного капіталу впливає можливість його розрахунку як приросту чистих активів, або як різниці суми залишків активних і пасивних рахунків.

Запропоновані закордонні кращі практики свідчать, що податок на прибуток можна використати стимулятором або дестимулятором як підвищення інвестиційної привабливості підприємства так і результативності його економічного розвитку або соціальної захищеності працівників. Фіскальна функція податку на прибуток залишається значною, однак актуальними є такі функції вказаного податку як регуляторна й стимуляційна. Тому актуальним на сьогодні залишається є не лише номінальне зменшення податкового навантаження, а й оптимізація системи оподаткування та використання кращих практик світового досвіду.

Система управління прибутком має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку, який, у свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників. Ефективна система управління прибутком підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати намічені цілі та завдання, сприяє стійкому розвитку підприємства та забезпечує його ефективну діяльність.

Механізм управління прибутком підприємства є ключовою складовою загальної системи менеджменту підприємства, функціонування якої значною мірою впливає на ефективність цієї системи, успішність реалізації стратегічних цілей та досягнення довгострокового розвитку економіки підприємства. Впровадження механізму управління прибутком підприємства

у практику менеджменту підприємства є важливим прогресивним кроком, який дозволяє забезпечити ефективний процес управління прибутком підприємства, спрямований на стійке підвищення прибутковості, платоспроможності, досягнення фінансової рівноваги та економічного розвитку суб'єктів господарювання у довгостроковому періоді.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного магістерського дослідження можемо зробити такі висновки:

1. Вплив прибутку на діяльність підприємств виявляється багатограним, оскільки він має різноманітні аспекти. Незважаючи на різні погляди на його походження, немає єдиного уявлення про його сутність. В усіх теоріях прибутку основною є необхідність максимізації, врахування його як каталізатора розвитку підприємництва. У сфері економіки та управління підприємствами прибуток розглядається як: чистий прибуток на вкладений капітал, створена додана вартість, активний дохід, грошова оцінка різних аспектів діяльності та форма додаткового продукту. З точки зору фінансів та управління, прибуток представлений як складова загального доходу, частина додаткової вартості спільного продукту та позитивний результат діяльності. У бухгалтерському обліку прибуток розглядається як перевищення отриманих доходів над витратами, збільшення власного капіталу, форма відображення фінансових результатів та винагорода за підприємницьку діяльність у вигляді економічної вигоди.

2. Формування прибутку відображає його створення у процесі діяльності підприємства. Управління цим процесом передбачає контроль за обсягом продукції, яка реалізується, що включає як кількість, так і ціну продукції. Основна мета полягає в здійсненні діяльності з мінімальними витратами для досягнення цього прибутку. Для здійснення успішного управління прибутком підприємства необхідно провести комплексну оцінку прибутку, яка складається із аналізу формування та динаміки показників прибутку, оцінки прибутковості діяльності та факторного аналізу чистого прибутку для встановлення важелів впливу на зміну досліджуваного показника (чистого прибутку).

3. Проведений аналіз фінансового стану ТзОВ «Профі М», вказує на позитивну динаміку росту та розвитку підприємства, незважаючи на роботу в умовах воєнного стану. Це підтверджується приростом більшості основних

фінансово-економічних показників, розрахованих показників фінансової стійкості та ліквідності, зростанням власного капіталу та залученням протягом аналізованого періоду довгострокових позикових кредитів.

4. За підсумками аналізу показників прибутку та рентабельності, варто зауважити значний приріст абсолютних показників прибутку, зокрема валового прибутку на 623,45%, оподаткованого прибутку та чистого прибутку на 437,74%. Аналогічною є динаміка рентабельності діяльності підприємства, адже валова рентабельність зростає на 195%, а рентабельність виробництва продукції зростає на 217%. Показники ефективності використання ресурсів характеризуються неоднозначною динамікою, адже рентабельність активів зростає за період на 72,02%, проте в результаті перевищення темпу росту власного капіталу над темпом росту чистого прибутку спостерігається зниження рентабельності власних ресурсів в динаміці на 22,53%.

5. Здійснення факторного аналізу, дало змогу встановити, що найбільший вплив на зміну показника чистого прибутку чинить показник валової рентабельності витрат, підвищення якого на 8 проц. пунктів спричинює приріст чистого прибутку на 842,31 тис. грн. при цьому, досягається максимальне значення чистого прибутку на рівні 1229,95 тис. грн. з усіх представлених періодів. При здійсненні прогнозування коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2023 р., встановлено приріст прогнозного значення показника до рівня 0,242, яке в свою чергу спричиняє приріст обсягу чистого прибутку на 1120,76 тис. грн. Прогнозне значення коефіцієнту валової рентабельності витрат на 2024 р. на рівні 0,424, спричиняє приріст обсягу чистого прибутку на 1628,7 тис. грн. Отже, проведений аналіз свідчить, що значну увагу керівництву підприємства варто приділяти показникам формування прибутку, зокрема приросту валового прибутку та зниження собівартості виробництва продукції.

6. Ефективна система управління прибутком сприяє стабільному функціонуванню та розвитку підприємства через: підвищення рівня добробуту власників підприємства; забезпечення приросту ринкової вартості підприємства; підвищення його інвестиційної привабливості; здійснення розподілу прибутку

відповідно до стратегії розвитку підприємства; забезпечення ефективного впливу на трудову активність працівників, що здійснюється шляхом участі працівників у розподілі прибутку; підвищення рівня платоспроможності підприємства; зменшення ризиків діяльності; реалізацію соціального розвитку підприємства; поповнення фінансових ресурсів підприємства тощо.

7. Система управління прибутком має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку, який, у свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників. Ефективна система управління прибутком підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати намічені цілі та завдання, сприяє стійкому розвитку підприємства та забезпечує його ефективну діяльність.

8. Механізм управління прибутком підприємства є ключовою складовою загальної системи менеджменту підприємства, функціонування якої значною мірою впливає на ефективність цієї системи, успішність реалізації стратегічних цілей та досягнення довгострокового розвитку економіки підприємства. Впровадження механізму управління прибутком підприємства у практику менеджменту підприємства є важливим прогресивним кроком, який дозволяє забезпечити ефективний процес управління прибутком підприємства, спрямований на стійке підвищення прибутковості, платоспроможності, досягнення фінансової рівноваги та економічного розвитку суб'єктів господарювання у довгостроковому періоді.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Степаненко О. І. Дефініція категорії «прибуток»: науковий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці* : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т ; [редкол.: С. Ф. Смерічевський (голов. ред.) та ін.]. – Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. Вип. 1. С. 89–96.
2. Белінська С. М., Крисіна І. О. Управління прибутком підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9879>
3. Безугла С.С. Формування прибутку м'ясопереробних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Житомир, 2014. 23 с.
4. Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2014. 23 с.
5. Гавриш А.О. Формування, розподіл та використання прибутку спиртових заводів України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2015. 23 с.
6. Кириченко А.І. Організаційно-методичні засади управління прибутком сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2018. 23 с.
7. Омельченко К.Ю. Підвищення прибутковості підприємств хлібопекарної промисловості з використанням антиінерційної факторної моделі розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2010. 21 с.
8. Ширягіна О.Є. Формування та використання прибутку підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2007. 20 с.
9. Кобець А.О. Формування механізму управління прибутком підприємств в умовах ринкових відносин : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Донецьк, 2008. 21 с.
10. Приказюк О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки аграрного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2009. 20 с.

11. Підгірна В.С. Формування та використання прибутку суб'єктів господарювання в умовах відкритої економіки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Львів, 2017. 23 с.
12. Кривицька О.Р. Формування прибутку підприємств в ринкових умовах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Тернопіль, 2010. 20 с.
13. Склярчук І.П. Облік і аналіз формування та використання прибутку підприємств (на прикладі пивоварної промисловості) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2013. 22 с.
14. Шипіна С.Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.
15. Ратушна О.П. Облік і аналіз фінансових результатів: методика та організація : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2013. 18 с.
16. Скрипник М.Є. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні виробничим підприємством : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2014. 26 с.
17. Уткіна Н.В. Облік і контроль фінансових результатів діяльності підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2008. 23 с.
18. Прохар Н.В. Облік і контроль фінансових результатів у сільськогосподарських формуваннях : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2009. 22 с.
19. Осадча О.О. Інформаційне забезпечення результатів господарської діяльності: обліково-аналітичні підходи: монографія. Рівне: НУВГП, 2015. 307 с.
20. Павелко О.В. Фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств: організаційно-методологічні засади обліку : монографія. Рівне : НУВГП, 2020. 604 с.
21. Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7253>

22. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. с. 25–37.
23. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств : [підручник для студентів вищих закладів освіти] / 2-ге вид., випр. і доп. Львів : Магнолія Плюс, 2006. 367 с.
24. Бланк І. А. Управління прибутком. К. : Ніка-Центр, 1998. 544 с.
25. Сковородкіна Л.В. Фінансовий менеджмент. Навчально-методичний посібник для сам. вивч. дисципліни. Ч.2. Сімферополь, 2011. 137 с.
26. Кармінська-Белоброва М. В. Механізм управління прибутковістю підприємства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvbdfa_2013_1_16.
27. Ногіна С. В. Шляхи вдосконалення формування і розподілу прибутку. *Економічний аналіз*. 2011. № 8. с. 283–286.
28. Скалюк Р. В. Управління прибутком підприємств: стратегічний підхід. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. № 2(22). с. 109–118.
29. Худа В.В. Торговельний прибуток як фінансовий інструмент активізації підприємництва. Вісник Львівської державної фінансової академії : зб. наук. статей. Серія: Економічні науки / голов. ред. Буряк П. Ю. Львів : Львів. держ. фін. акад., 2005. 430 с.
30. Блонська В. І. Вдосконалення системи управління розподілом та використанням прибутку підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.7. с. 92–104.
31. Офіційний сайт ТзОВ «Профі М». URL: <https://profi-m.com/>
32. Бердар М.М. Фінанси підприємств : навчальний посібник / М.М. Бердар. 2-ге вид., перероб. і допов. К., 2012. 464 с.
33. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування : монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик. К.: ПанТот, 2019. 280 с.
34. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : ВежаДрук, 2023. 258 с.

35. Максимова В.Ф., Черкашина Т.В. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014 р. 238 с.
36. Турова Л. Л. Бухгалтерський облік фінансових результатів діяльності підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2017. Вип. 26(2). С. 131-133. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26\(2\)__33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26(2)__33).
37. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокуренко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокуренка. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с
38. Швайко М. Л. Особливості податкової політики України у сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 33–38. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.16.33
39. Щодо ставок основних податків в Україні порівняно зі ставками податків в країнах ЄС. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/685400.html>
40. Податки та податкова система США: URL: <https://migrant.biz.ua/ssha/finansy-ssha/podatky-v-ssha.html>
41. Податкове право країн ЄС [Текст] : посібник / М. Г. Волощук, О. О. Петріченко, О. В. Білаш, Т. О. Карабін, М. В. Менджул. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 144 с.
42. Мережко, С., Ушолік, Н., & Лизунова, О. (2021). Порівняльний аналіз податкових систем зарубіжних країн та України. *Економіка та суспільство*, (25). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-76>
43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
44. Патарідзе-Вишинська М.В. Оподаткування прибутку: Україна і зарубіжний досвід. *Економіка. Управління. Інновації*. 2019. № 1. С. 45-48.
45. Прибутковість підприємства як основний показник його діяльності. URL: <http://econf.at.ua/publ/konferencija2016>.

46. Ткаченко Є.Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства [Текст]. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2015. № 47. С. 270–276.
47. Попович Д. В. Удосконалення системи управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 2(2). С. 746-749. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_2\(2\)__72](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_2(2)__72).
48. Денисенко Л. О., Кучерявенко Ю. О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. *Вісник КНУТД*. 2014. №1. С. 145–153.
49. Савіна С. С., Гиренко Ю. В. Управління прибутком в системі фінансового менеджмента підприємства. *Східна Європа: Економіка, Бізнес та Управління*. 2018. Вип. 6. С. 321–324.
50. Мірошниченко О. Ю., Корконос Ю. В. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств. *Бізнес Інформ*, 2014. № 5. С. 280–285
51. Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М. та інші Фінансовий менеджмент: навч.посіб. Львів: Растр-7, 2018. 416 с.
52. Гаватюк Л.С. Прибутковість українських підприємств: реалії сьогодення. *Молодий вчений*. 2016. № 1(28). С. 40–43
53. Одіжний В. О. Стратегічний підхід до управління прибутком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 874 – 878.

ДОДАТКИ

Методика розрахунку показників фінансового стану

Показник	Алгоритм розрахунку	Ре к.	Коментар
Коефіцієнт фінансової незалежності	$p\ 1495\ \phi\ 1 / p\ 1300\ \phi\ 1$	$>0,5$	Показує, в якій мірі підприємство не залежить від своїх кредиторів.
Коефіцієнт фінансової незалежності	$(p\ 1300\ \phi\ 1 - 1495\ \phi\ 1) / p\ 1300\ \phi\ 1$	$< 0,5$	Показує частку позичених коштів у всіх коштах підприємства
Коефіцієнт фінансової стійкості	$(p\ 1595\ \phi\ 1 + p\ 1695\ \phi\ 1) / p\ 1495\ \phi\ 1$		Показує частку власних і довгострокових позичених коштів у всіх коштах підприємства
Коефіцієнт фінансування	$p\ 1495\ \phi\ 1 / (p\ 1595\ \phi\ 1 + p\ 1695\ \phi\ 1)$	> 1	Показує співвідношення власних і позичених коштів.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$(p\ 1165\ \phi\ 1 + p\ 1165\ \phi\ 1) / (p\ 1695\ \phi\ 1)$	$>0,2 - 0,35$	Показує, яку частку поточних боргів підприємство може погасити зараз наявними грошовими коштами.
Коефіцієнт поточної ліквідності	$(p.\ з\ 1110\ до\ 1190\ \phi\ 1\ \phi\ 1) / (p\ 1695\ \phi\ 1)$	$> 0,8$	Показує, які частку поточних боргів підприємство може погасити відносно ліквідними активами
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	$(p\ 1195\ \phi\ 1) / (p\ 1695\ \phi\ 1)$	$> 1-2$	Показує, яку частку поточних боргів підприємство може сплатити, використає всі свої оборотні активи.
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	$p\ 2000\ \phi\ 2 / \frac{1}{2} (p\ 1195\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1195\ ст\ 4\ \phi\ 1)$		Показує, скільки оборотів за звітний період (як правило за рік) роблять всі оборотні кошти
Тривалість одного обороту оборотних засобів	$365 / (p\ 2000\ \phi\ 2 / (\frac{1}{2} \cdot (p\ 1195\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1195\ ст\ 4\ \phi\ 1)))$		Показує тривалість одного обороту оборотних засобів в днях
Коефіцієнт оборотності оборотних запасів	$p\ 1030\ \phi\ 2 / (\frac{1}{2} (p.\ 1100\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p.\ 1100\ ст\ 4\ \phi\ 1))$		Показує, скільки оборотів за звітний період роблять оборотні запаси.
Тривалість одного обороту оборотних запасів	$365 / (p.\ 1030\ \phi\ 2 / (\frac{1}{2} (p.\ 1100\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p.\ 1100\ ст\ 4\ \phi\ 1)))$		Показує, скільки днів триває один оборот оборотних запасів (якщо спрощено, то на скільки днів утворюються запаси).
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$p\ 1000\ \phi\ 2 / \frac{1}{2} \cdot (p\ 1125\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1125\ ст\ 4\ \phi\ 1)$		Показує, скільки разів на звітний період погашається дебіторська заборгованість
Тривалість погашення дебіторської заборгованості (тривалість кредиту покупцям)	$365 / (p\ 1000\ \phi\ 2 / (\frac{1}{2} \cdot (p\ 1125\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1125\ ст\ 4\ \phi\ 1)))$		Показує, через скільки днів можна в середньому очікувати погашення дебіторської заборгованості або на скільки днів підприємство кредитує своїх покупців .
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$(p\ 1165\ \phi\ 1 + p.\ 1100\ ст\ 4\ \phi\ 1 - p.\ 1100\ ст\ 3\ \phi\ 1) / \frac{1}{2} \cdot (p.\ 1615\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1615\ ст\ 4\ \phi\ 1)$		Показує, скільки разів обертається кредиторська заборгованість за звітний період.
Тривалість погашення кредиторської заборгованості	$365 / (p\ 1165\ \phi\ 1 + p.\ 1100\ ст\ 4\ \phi\ 1 - p.\ 1100\ ст\ 3\ \phi\ 1) / \frac{1}{2} \cdot (p.\ 1615\ ст\ 3\ \phi\ 1 + p\ 1615\ ст\ 4\ \phi\ 1)$		Показує, за скільки днів в середньому підприємство гасить борги по поставках сировини і товарів.

2020р.

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова

ДОКУМЕНТ ЧИМАННЯТО

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю "Профі М"

Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності Холодне штампування та гнуття

Середня кількість працівників, осіб 8

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця Переяславська, буд. 6/8, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76014

Коди		
2021	01	01
40988527		
2610100000		
240		
24.33		

Дата(рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

0673867526

1. Баланс на

на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1-мс

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	-	275,7
первісна вартість	1011	-	298,7
знос	1012	(-)	(23,0)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	-	275,7
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 464,4	1 019,3
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1 053,8	1 103,3
Гроші та їх еквіваленти	1165	89,6	71,1
Інші оборотні активи	1190	3,2	2,7
Усього за розділом II	1195	2 611,0	2 196,4
Баланс	1300	2 611,0	2 472,1

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	250,0	550,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8,3	201,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	258,3	751,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги			
розрахунками з бюджетом	1615	104,1	1,2
розрахунками зі страхування	1620	11,7	42,8
розрахунками з оплати праці	1625	3,0	3,0
Інші поточні зобов'язання	1630	12,6	11,2
Усього за розділом III	1690	2 221,3	1 662,0
Баланс	1695	2 352,7	1 720,2
	1900	2 611,0	2 472,1

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2020

Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16 150,4	7 367,1
Інші доходи	2160	32,7	0,1
Разом доходи (2000 +2160)	2280	16 183,1	7 367,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15 578,2)	(7 176,6)
Інші витрати	2165	(368,8)	(141,1)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	15 947,0	7 317,7
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	236,1	49,5
Податок на прибуток	2300	(42,5)	(8,9)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	ЕП 2350	193,6	40,6

Керівник
Головний бухгалтер

Берегінська
(підпис)
Берегінська
(підпис)

Перегінець
Олеся
Володимирівна
а Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)
Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)

20 21

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство
Товариство з обмеженою відповідальністю "Профі М"

Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ за КАТОТТГ 1 за КОПФГ за КВЕД

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності Холодне штампування та пудтя

Середня кількість працівників, осіб 11

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон вулиця Переяславська, буд. 6/8, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76014 0673867526

Коди		
2022	01	01
40988527		
UA260401900100457		
61		
240		
24.33		

1. Баланс на
на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1-мс

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	275,7	270,6
первісна вартість	1011	298,7	348,7
знос	1012	(23,0)	(78,1)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	275,7	270,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 019,3	1 461,5
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1 103,3	4 995,1
Гроші та їх еквіваленти	1165	71,1	827,1
Інші оборотні активи	1190	2,7	96,2
Усього за розділом II	1195	2 196,4	7 379,9
Баланс	1300	2 472,1	7 650,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	550,0	1 550,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	201,9	685,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	751,9	2 235,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	1,2	4 303,7
розрахунками з бюджетом	1620	42,8	52,7
розрахунками зі страхування	1625	3,0	4,4
розрахунками з оплати праці	1630	11,2	35,3
Інші поточні зобов'язання	1690	1 662,0	18,9
Усього за розділом III	1695	1 720,2	4 415,0
Баланс	1900	2 472,1	7 650,5

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2021

Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36 708,3	16 150,4
Інші доходи	2160	1 167,1	32,7
Разом доходи (2000 +2160)	2280	37 875,4	16 183,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(35 014,3)	(15 578,2)
Інші витрати	2165	(2 271,4)	(368,8)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	(37 285,7)	(15 947,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	589,7	236,1
Податок на прибуток	2300	(106,1)	(42,5)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	483,6	193,6

ЕП
Перегінець

Олеся
Володимирівна

а _____
Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)

Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

2022р.

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу І)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Профі М"
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності Холодне штампування та пакування
Середня кількість працівників, осіб 13
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця Переяславська, буд. 6/8, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 76014

Дата(рік,місяць,число) за ЄДРПОУ 1
за КАТОТТГ 1
за КОПФГ
за КВЕД

Коди
2023 01 01
40988527
UA260401900100457
61
240
24.33

0673867526

Код за ДКУД 1801006

1. Баланс на
на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1-мс

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
	2	3	4
1			
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	270,6	251,8
первісна вартість	1011	348,7	393,5
знос	1012	(78,1)	(141,7)
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	270,6	251,8
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 461,5	2 874,6
Поточна дебіторська заборгованість	1155	4 995,1	4 844,3
Гроші та їх еквіваленти	1165	827,1	176,8
Інші оборотні активи	1190	96,2	92,5
Усього за розділом II	1195	7 379,9	7 988,2
Баланс	1300	7 650,5	8 240,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
	2	3	4
1			
I. Власний капітал			
Капітал	1400	1 550,0	3 050,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	685,5	1 726,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 235,5	4 776,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	1 000,0	2 250,0
III. Поточні зобов'язання	1600	-	-
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за:	1615	4 303,7	997,6
товари, роботи, послуги	1620	52,7	26,3
розрахунками з бюджетом	1625	4,4	5,0
розрахунками зі страхування	1630	35,3	27,2
розрахунками з оплати праці	1690	18,9	157,3
Інші поточні зобов'язання	1695	4 415,0	1 213,4
Усього за розділом III	1900	7 650,5	8 240,0
Баланс			

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022

Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	39 659,0	36 708,3
Інші доходи	2160	2,0	1 167,1
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	39 661,0	37 875,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(35 519,4)	(35 014,3)
Інші витрати	2165	(2 872,0)	(2 271,4)
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	(38 391,4)	(37 285,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 269,6	589,7
Податок на прибуток	2300	(228,5)	(106,1)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	1 041,1	483,6

ЕП
Перегінець
Олеся
Володимирівна

Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)

Перегінець Олеся Володимирівна
(ініціали, прізвище)

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи:

«Удосконалення системи управління прибутком підприємств будівельної галузі»

Обсяг пояснювальної записки 72 сторінки.

Кількість рисунків 20 шт.

Кількість таблиць 22 шт.

Кількість додатків 4 шт. на 7 сторінках.

Графічний матеріал (слайди) 11 шт.

Перелік графічного матеріалу:

Слайд 1 – Значення прибутку підприємства

Слайд 2 – Дефініція «управління прибутком підприємства»

Слайд 3 – Факторна мультиплікативна модель

Слайд 4 – Динаміка основних фінансово-економічних показників та складових майна і капіталу ТзОВ «Профі М»

Слайд 5 – Структура майна і капіталу ТзОВ «Профі М»

Слайд 6 – Динаміка показників фінансового стану ТзОВ «Профі М»

Слайд 7 – Динаміка показників прибутку та рентабельності ТзОВ «Профі М»

Слайд 8 – Результати факторного аналізу чистого прибутку ТзОВ «Профі М»

Слайд 9 – Прогнозування коефіцієнта валової рентабельності витрат ТзОВ «Профі М» на 2023-2024 рр.

Слайд 10 – Заходи з підвищення прибутку ТзОВ «Профі М»

Слайд 11 – Концептуальна схема механізму управління прибутком підприємства

10.01.2024 р.

_____ О. Павлуквич